

TISK O ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA
15.-21. OKTOBER 2001



Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education



Z "mislečim očesom" do denarja za izobraževalne programe in prireditve TVU

"Izhajati moramo iz prepričanja, da smo bogati - tudi v znanju"

Razpise za pridobivanje sredstev namenjenih izobraževanju odraslih, so doslej objavljala ministrstva za okolje, kulturo, šolstvo, kmetijstvo, znanost in delo ter nekateri vladni uradi in skladi

Mag. Maja Korošak, zunanja sodelavka Andragoškega centra Slovenije (ACS), je na srečanju izobraževalcev odraslih iz vse države odprla vprašanje pridobivanja denarja za projekte, posebej za prireditve Tedna vseživljenjskega učenja (TVU). Poudarila je pomen sodelovanja izvajalcev TVU z resorji na državni ravni in predstavila možnosti za pridobitev denarne podpore izobraževalnim in promocijskim dejavnostim.

Že v letu 2000 je ACS navezoval stike z različnimi ministrstvi in jih skušal pridobiti za sodelovanje tako, da bi prek svojih informacijskih mrež spodbudili odgovorne po vsej Sloveniji za sodelovanje v TVU, pa tudi tako, da bi pristojna ministrstva financirala oziroma sofinancirala posamezne prireditve. Najpogostejši odgovor je bil, da so sredstva, namenjena izobraževanju, že pošla in da naj se v prihodnje izvajalci prijavljajo na razpise.

Kljub prestrukturiranju ministrstev utegne koristiti podatek, da so razpise za pridobivanje sredstev, namenjenih (tudi) izobraževanju odraslih in promociji vseživljenjskega učenja, doslej objavljala ministrstva za okolje in prostor, za kulturo, za šolstvo in šport (sofinancira izobraževanje odraslih in ustrezne infrastrukturne dejavnosti), za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (sofinancira programe strokovnega dela in prireditev, ki jih izvajajo stanovska in interesna združenja kmetijskih pridelovalcev), ministrstvo za znanost in tehnologijo ter za delo, družino in socialne zadeve, ob teh pa tudi vladni uradi za mladino, za žensko politiko, za informiranje (sofinancira informativno-komunikacijske in izobraževalne dejavnosti nevladnih ne-

pridobitnih organizacij, povezane s slovenskim vključevanjem v EU) in skladi (Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti, na primer, podpira kulturne programe in projekte s svojega področja). V prihodnje bi bilo treba doseči, da bi razpisi že v izreku zajemali prireditve tedna vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih ter da bi bila temu prilagojena tudi razpisna dokumentacija.

Denar iz mednarodnih skladov

Kako do denarja za izobraževanje in izvedbo TVU, je govoril tudi "človek iz prakse" **Bojan Žnidaršič** (Vitra, Center za uravnotežen razvoj Cerknica, ki deluje na območju petnajstih občin v "deželi suhe robe"). Za uspešno delo se mu zdijo potrebni štirje elementi: ideje, čas, ljudje in seveda denar. Da bi zagotovili četrty element, je priporočil stalno spremljanje objav v Uradnem listu - kot pravi temu Žnidaršič - "z mislečim očesom". Ob tem je dobro, da spremljamo potrebe v svojem okolju, jih po možnosti sooblikujemo in se vključujemo v občinske projekte.

Denar je na voljo tudi v mednarodnih vodah, seveda pa moramo vedeti, kako ga dobiti. Naučiti se bo treba ustrezno predstavljati svoje projekte ter pridobivati prijavnice in garancije. Iz mednarodnih skladov je mogoče dobiti sredstva tudi za širitev programov povezovanja ob meji, posebno če sodelujeta obe strani. V ta namen bo treba proučiti programe in "filozofijo" Evropske unije, sicer programov ne bomo znali ustrezno uglasiti.

Usmeriti se bo treba tudi v večje, strateško povezovanje med izobraževanjem in podjetništvom (tako z vsebinskega vidika samih programov kot iz potreb po sponzoriranju prireditev). Tudi tu pa se bo treba še marsičesa naučiti, saj je težko doseči želeni odziv; za partnerja si moramo vzeti čas, saj moramo doseči, da nas bo razumel, zato sta potrebni individualna animacija (kar ni naslovljeno na osebo, roma v koš!) in izvedba, ki je v obojestransko korist.

Tako se je na srečanju izoblikovala pobuda, naslovljena na Andragoški center in ministrstvo za šolstvo (na srečanju ga je zastopal **Jože Miklavc**), da se pripravi program in zagotovijo sredstva za usposabljanje koordinatorjev in izvajalcev TVU, da bodo znali spremljati razpise in se odzivati nanje, da se bodo naučili ustrezno predstaviti svoje ideje in znanje ter s tem pritegniti sredstva, ki jih je na voljo več, kot se zdi na prvi pogled. Izkušeni so navrgli še tole zanimivo misel: "Izhajati moramo iz prepričanja, da smo bogati - med drugim tudi v znanju."

Slavica Borka Kucler

Večet, 6. februar

Priprave na teden vseživljenjskega učenja

Organizacijski odbor Tedna vseživljenjskega učenja 2001, ki bo trajal od 15. do 21. oktobra, je včeraj v Andragoškem zavodu Maribor pripravil drugo delovno srečanje. Dogovorili so se, da bo teden vseživljenjskega učenja v občini Maribor koordiniral andragoški zavod, na medobčinskem nivoju pa EIM - Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov.

V mariborski občini med drugim želijo doseči sodelovanje pri vzpostavitvi mreže koordinatorjev in tako promovirati kulturo vseživljenjskega učenja, v drugih občinah pa želijo k sodelovanju še bolj pritegniti izvajalske organizacije, približati prireditve lokalnemu okolju in povečati število obiskovalcev.

(ap)

naša
žena
60 LET

PRILOGE

ŽIVLJENJE JE UČENJE



*Teden
vseživljenjskega
učenja*

*Dobitniki
priznanj 2001*

*Učimo se
tujih jezikov*

Foto: BUENOS DIAS

Priloga revije Naša žena, september 2001

Učenje kot zabava?

Da bi se učili celo življenje? Ja, samo še tega se manjka. Kot da nismo dovolj let »gulili« šolskih klopi, kot da še nismo pozabili marsikatero noči, ki smo jo v gimnazijskih letih prebili ob knjigi. Kot da nismo dovolj truda vložili v opravljanje izpitov in pisanje diplomske naloge. In da bi si človek takole vzgajal voljo duha in se mučil vse življenje? O, to pa ne. In vendar se vse več ljudi udeležuje prireditev ob tednu vseživljenjskega učenja. Zakaj? Od kod njihova želja po učenju? Se ga še niso naveličali? Zakaj bi se morali nenehno učiti?

Ne smemo pozabiti, da učenje ni zgolj pridobivanje formalne izobrazbe. V Delorsovi publikaciji Učenje skriti zaklad je zapisano, da se učimo zato, da bi vedeli, da bi znali delati, da bi znali živeti v skupnosti ter da se razvija naša osebnost. Učimo se lahko v predavalnicah, pa tudi drug od drugega, na vsakem koraku, v različnih okoliščinah. Če se prijatelj na sprehodu ustavi in začne nabirati preslico, se v prijetnem pogovoru mimogrede poučimo o zdravilnosti te rastline. Če pa naključju na zabavi prisluhnemo pogovoru mladega fotografa, lahko mimogrede veliko zvemo o tem, koliko časa nastajajo fotografije fotomodelov. Na avtostopu lahko zvemo, kako usklajuje svoje delo ustavni sodnik, ki je hkrati tudi profesor na pravni fakulteti. In še bi lahko naštevali. Dejstvo pa je, da se najlažje učimo s tistimi, ki so nam blizu, ki jih imamo radi in ki jim zaupamo. Seveda pa je izkušnja zagotovo najboljša učiteljica.



TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

In teden vseživljenjskega učenja nudi prav to. Z različnimi prireditvami, ki potekajo širom po Sloveniji, spodbuja ljudi vseh starosti, da se preprosto poskušajo učiti tujih jezikov, poskušajo izdelati nekaj iz gline, da se vključujejo v nekatere organizacije, ki v tem tednu na široko odprejo svoja vrata, da poskušajo poslati svoje prvo sporočilo po elektronski pošti... Da se v njih prebudi radovednost, ki pozneje sproži val učenja. Tako se v tednu vseživljenjskega učenja seznanja javnost z raznolikimi možnostmi učenja, premagujejo se stereotipne predstave o tem, komu je učenje namenjeno. Še več, v tem tednu se tudi seznanja ljudi o tem, kolikšna je pomembnost vseživljenjskega učenja in o tem, da je znanje vrednota. Pomembno pa je, da ga uporabljamo in nenehno razvijamo ter prenašamo tudi na družino, v lokalno in delovno okolje »z etiko in moralo«.

Analiza Andragoškega centra, ki organizira teden vseživljenjskega učenja, je pokazala, da prireditve pokrivajo veliko vsebin, s katerimi mladi in odrasli razvijamo intelektualne, čustvene, duhovne, estetske in fizične sposobnosti ter tako povečujemo svojo podjetnost in zaposljivost. Poleg tega tudi spodbujajo k sodelovanju formalnega in neformalnega sektorja, vladnih in nevladnih organizacij, različnih generacij, kultur in narodnosti. Poleg že omenjenih prireditev, v katerih sodelujejo obiskovalci, in poleg predstavitev dogodkov potekajo v tem času tudi informativno-svetovalne dejavnosti npr. odprti telefoni, svetovalni kotiček, informativni dnevi.

Dovolite si razširiti svoje obzorje in udeležite se prireditev ob tednu vseživljenjskega učenja, ki bo potekal **od 15. - 21. oktobra 2001**. Pokukajte v knjižnico in povprašajte, če imajo morda tam kak koledar prireditev, sicer potrkajte na najbližji ljudski univerzi ali pa tja telefonirajte. Lahko pa preprosto vtipkate www.acs.si/tvu in izberete možnost prireditve in potem koledar prireditev, ki jih lahko izbirate po dnevih, po regijah, po ciljnih skupinah ali po nazivu prireditve. Pustite se presenetiti ob ugotovitvi, da je učenje lahko tudi zabavno in celo osrečujoče.

Urša Kobal



Zgled za učenje in osebnostno rast

dr. Vida Mohorčič Špolar, direktorica Andragoškega centra Slovenije:

»Vseživljenjsko učenje ni krilatica devetdesetih let. Je zaveden ali nezaveden del našega vsakdanjika, realnost našega življenja in izziv za našo prihodnost. Teden vseživljenjskega učenja nam, vsaj enkrat letno, to spet priključuje nazaj v spomin.«

Olga Drofenik, vodja TVU:

»Prireditve v tednu vseživljenjskega učenja so prikaz učenja, ustvarjalnosti in duhovnega bogastva, ki je pogosto skrito očem javnosti ali povsem nedostopno. Obiščite prireditve v svojem kraju. Prepričale vas bodo, da prav vsako učenje, pa najsi poteka v priznani izobraževalni ustanovi, v družini, v interesnih ali prijateljskih skupinah ali na delovnem mestu, odpira pot v lepši in boljši današnji in jutrišnji dan za vas, vaše najbližje in okolje, v katerem živite ali delate.«

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, koordinatorica TVU:

»Delo za projekt teden vseživljenjskega učenja mi neprestano vzbuja veliko strokovno in osebno zadovoljstvo, doživljam ga kot nenehno učno lekcijo, ki me ustvarjalno povezuje z vsemi, ki si prizadevamo za uveljavitev kulture vseživljenjskega učenja za vse ljudi na vseh področjih bivanja.«

Ena od osrednjih prireditev v tednu vseživljenjskega učenja je prav gotovo tudi podelitev priznanj Andragoškega centra Slovenije tistim posameznikom, skupinam in lokalnim skupnostim, ki v učenje veliko vlagajo in dosegajo tudi lepe uspehe: spreminjajo sebe, osebnostno rastejo, si izboljšujejo položaj in pozitivno vplivajo na okolico. Letošnje dobitnike priznanj predstavljamo v tokratni prilogi Naše žene, saj je pomembno, da jih postavimo v ospredje. S tem jih nagradimo za njihovo dosedanje delo in dosežke, hkrati pa tudi spodbudimo za delo naprej. In mogoče bodo marsikoga opogumili, da bo začel s podobno dejavnostjo tudi sam. Tako ljudje prenašajo svoje izkušnje na svoje prijatelje in znance in tako vsi skupaj prispevajo k boljši kakovosti življenja v kraju, lokalni skupnosti, občini, regiji. S tem, ko delujejo skupaj, se učijo tudi povezovanja in prilagajanja ter skupnega proslavljanja uspehov.

PRIZNANJA ZA BOGATITEV LASTNEGA ZNANJA

Roy Goreya, Brezje

Najlepša darila so zavita v največje težave

Ko spoznaš Roya, veš, da se čudeži dogajajo tistim, ki vanje verjamejo. Če bi ga morali opisati z eno besedo, bi bila najustrežnejša beseda - optimizem. Vedrina mu je pomagala skozi neštete težave, ki spremljajo človeka z visokim odstotkom slušne prizadetosti. Negativne zunanje vplive je spremenil v moč izkušnje, ki mu je pomagala v osebni rasti.

Roy je pri šestih letih sam opozoril starše, da na eno uho ne sliši. V prvem razredu pa se je stanje hudo poslabšalo, saj deček po preboleli gripi in telesnem naporu tako rekoč čez noč ni nič več slišal. Roy je kljub vsemu obiskoval običajno osnovno šolo, ki jo je tudi uspešno končal. V tem obdobju se je seveda srečal tudi z najstnikskimi tegobami, ki vključujejo tako sošolce, ki si morajo vedno izbrati svojo žrtev, kot nekatere učitelje, ki



Roy Goreya s starši

včasih preveč dokončno in premalo poglobljeno izrekajo svoja mnenja o (ne)sposobnosti učencev. Ni čudno, da je mil in skoraj prestrašen fantič, ki je že takrat zelo rad bral, precej zadržano vstopil v srednjo ekonomsko šolo in jo uspešno tudi končal. Nekaj več težav je imel na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, saj so predavanja v velikih prostorih, toda Roy si je pomagal z literaturo, z zapiski ... Prvi dve leti se je z Brezij, kjer stanuje njegova družina, vozil z avtobusom v Ljubljano, kasneje je naredil vozniški izpit, ki je bil ponovno travma zase, saj so ga obravnavali kot človeka brez slušnih težav, sam pa seveda glasov, ki so prihajali od članov komisije, ki so sedeli zadaj, ni razločeval in je zato na izpitih padel. Toda pri Royu je vedno tako, da mora skozi težave do cilja. Tudi na fakulteti ni bilo vse gladko, toda



Rafael Zupančič - tajnik društva Invalidski forum Slovenije:

Srečanje z Royem me je navdušilo. Leta in leta smo se srečevali ljudje z različno invalidnostjo, vsi pa smo imeli podobne probleme pri zaposlovanju, pri vstopu v družbo. Roy pa je kljub mnogim slabim izkušnjam vendarle ostal optimist. Prek njega smo se zavedeli, da lahko vsakdo premaga prav vse ovire, če si jih le ne postavlja v svoji glavi.



Hubert Robnik, župan Radelj ob Dravi

Naučimo se lahko vsega, kar nas zanima. To prepričanje in njegova vedoželjna narava sta Marjanu Račniku pomagala, da se je kljub odmaknjenosti svojega domačega kraja od izobraževalnih središč vsestransko izobrazil. Poleg vztrajnosti pri formalnem šolanju namreč izkoristi tudi vsako priložnost, ki se pojavi v njegovem okolju, za dodatno izobraževanje.

z vztrajnostjo je dokaj hitro naredil vse izpite (v svoji knjigi piše, da je šel na vsak izpit v povprečju dvakrat) in pripravil je diplomu z naslovom *Govorniške spretnosti študentov Ekonomske fakultete ter diplomiral z desetko*. Postal je prvi slušno prizadeti univerzitetni diplomirani ekonomist v Sloveniji. Zanj pa je enako pomembno tudi dejstvo, da si je pridobil retorične sposobnosti, da se je iznebil treme, se naučil izražati, nastopati, povedati svoje misli spontano in s predanostjo. In na tem področju se še vedno izobražuje in pogloblja svoje znanje.

Sledilo je obdobje pripravištva, v podjetju, kjer je imel štipendijo. Toda nenadoma se mu je sluh ponovno poslabšal (sam meni, da zaradi stresa) in spet je šel na zdravljenje. Napovedi zdravnikov so bile slabe, toda Roy sebe v prihodnosti ni videl kot gluhega človeka, nasprotno - vedel je, da bo ponovno slišal. Terapija v bolnišnici ni dala pravih rezultatov in ko so ga odpustili iz bolnišnice, ni slišal popolnoma nič. Mesec dni je živel v popolni tišini in v tistem času je prebiral literaturo o alternativni medicini, o izkušnjah pozitivnega mišljenja, o bioenergiji, o avtosugestiji in si, čeprav nezaposlen, »privoščil« akupunkturo. Po mesecu dni so, kljub drugačnim napovedim zdravnikov, v popolno tišino postopno začeli vstopali šumi, zvoki, upanje. In kmalu je bil v toku življenja - pisal je prošnje za pripravništvo - več kot 140 jih je poslal in zdi se, da je bil največkrat zavržen zato, ker ni mogel telefonirati! Ob tolikšnem znanju, ob vsem, kar je vložil vase in v svojo rast, je ostal glavni razlog telefon oziroma slušna prizadetost. Pa je le dobil službo, toda tudi ta se je predčasno končala in spet se je zgodba začela odvijati na novo. Težave je znal sprejemati kot darila in iz njih iziti še močnejši.

Danes je pripravnik v društvu Invalidski forum Slovenije in ima delo, ki mu je napisano na kožo - je svetovalec za stike z javnostjo. Tam se srečuje z invalidi, ki imajo pri zaposlovanju in tudi sicer v družbi veliko težav. Roy pa vendarle ve, da so mnogi med njimi sposobni polno in odgovorno opravljati delo, za katerega so se izsolali in pridobili določene izkušnje. Njegova lastna izkušnja in zgodbe mnogih, s katerimi se pri svojem delu srečuje, so ga navdihnile, da je začel pisati knjigo. Prepričan je namreč, da je v vsakem človeku dovolj danosti za njegovo uspešno, polno, srečno življenje. Veliko znanja in lastne izkušnje ter svoja intimna razmišljanja je strnil v knjigi, ki jo človek prebere na mah in se k njej vedno znova vrača. Končno pa je tudi naslov te knjige pomenljiv: Tam kjer je volja, tam je pot. Bralec v njej zazna zrelega avtorja, ki ga je življenje hudo preskušalo, toda optimizem, vztrajnost in ljubeča družina so mu pomagali doseči cilje, ki so se na prvi pogled zdeli morda celo neuresničljivi. Ljudje smo to, kar mislimo, rad poudari in zato uči

misлити pozitivno. Roy je temeljit, zato si je dal prvotno ime in priimek spremeniti na podlagi numerološke analize, ki mu je v vseh kombinacijah starega imena kazala negativne vibracije.

Zdi se, da je končno napočil njegov čas, saj se mu življenje končno odvija tako, kot si je želel. Veliko dela - organizira seminarje in predavanja na temo osebne rasti, pozitivnega mišljenja, iskanja zaposlitve...

Marjan Račnik, Remšnik pri Radljah ob Dravi

Učiti se zase, je vrednota

»Pred devetnajstimi leti sem se nehal učiti za ocene, pred sedmimi leti sem se začel učiti zase,« skrči Marjan Račnik v en sam stavek zanos, ki ga vodi pri izobraževanju. Naučiti se učiti zase bi morala biti po njegovem prepričanju bolj cenjena vrednota. Ne glede na to Marjan, ki se vedno sproti uči tisto, kar ga v tistem trenutku najbolj zanima, rade volje svoje znanje posreduje drugim. Organizacijsko delo in delo z ljudmi ga posebej veseli, o čemer, ne nazadnje, pričajo tudi študijski krožki, ki jih bodisi vodi bodisi udeležence le usmerja proti cilju.

S svojo službo je zadovoljen, je kovinostugar, a se kljub temu še naprej formalno izobražuje. Prek dela v različnih društvih se mu je namreč porodila želja po širšem poznavanju posameznih področij, obenem pa se je zavedal, da bi se lahko s kakšnim od teh pod-



ročij kdaj tudi poklicno ukvarjal, če bi izpolnil določene normative glede formalne izobrazbe. Tako zdaj ob delu končuje šolo za ekonomsko-komercialnega tehnika, v prihodnje pa namerava nadaljevati študij na višješolskem programu za poslovnega sekretarja, gre za študij na daljavo, prek interneta.

A zdaj bi Marjan rad najprej dokončal že začete »projekte«: dosegel izobrazbo ekonomsko-komercialnega tehnika in izdal knjigo o svojem domačem kraju, vasi Remšnik v bližini Radelj ob Dravi. Zbranega ima že veliko gradiva in tudi fotografij, kar bi rad uredil v nekakšen potopis skozi kraj. Prav v pripravi te knjige se najbolj jasno odraža Marjanovo osnovno vodilo - naučiti nekaj sebe, pa tudi druge ljudi! Morda je prav zaradi tega tako zelo naklonjen študijskim krožkom, v katerih je mentor. Smejoč se pojasni, da ti krožki niti približno ne spominjajo na šolo, čeprav se v njih udeleženci zelo veliko naučijo. Gre pravzaprav za projekte, v okviru katerih vsakdo drugim posreduje, kar sam zna, od drugih pa se nauči, kar oni znajo. V okviru krožkov pa se, ne nazadnje po njegovih besedah poti do znanja odpirajo kar same od sebe, le začeti je treba. Tako so najprej spoznavali Remšnik na splošno, vzeli pod drobnogled opuščeni rudnik, spoznavali kraj skozi fotografski objektiv, vzpostavili središče vasi, zdaj pa raziskujejo versko-kmečko tradicijo na svojem območju ob meji, njihovi avstrijski kolegi pa na svoji strani meje. Krožki tako dejansko ne bogatijo le znanja svojih udeležencev, ampak tudi širše okolice. Poleg tega je iz Marjanovega pripovedovanja mogoče razbrati, da njegova lastna vedoželjnost spodbuja tudi druge, ne glede na starost ali spol, saj so člani krožkov po teh dveh značilnostih zelo različni. Pogovor z njim tako razodene, da bi bilo bolj prav, če bi zase trdil, da se je pred sedmimi leti začel učiti zase in za druge. Pa tudi sicer Marjan priznava, da ga pri njegovem delu veseli občutek, da je koristen za svojo okolico. Zato je posebno zadovoljen, če tudi drugi predlagajo pobude za posamezne »podvige«, pa tudi pri posameznih projektih rade volje prepusti prostor tistim, ki jih veseli posamezno področje in tudi dobro delajo. Ob tem velja spomniti, da je bil Marjan dober zgled tudi kot predsednik društva podeželske mladine Dravska dolina, dejaven pa je tudi v domačem kulturnem društvu in planinskem društvu.

Ko ga povprašas po načrtih za prihodnje, ni prav nič v zadregi. Delovanje študijskih krožkov bo spodbujal še naprej, sam pa se bo - tako kot doslej - prepuščal naključnemu učenju. Ponosen je, da se je naučil iskati vire informacij. Tako je med drugim odkril tudi prvo pisno navedbo svojega kraja in s tem pripeljal k določitvi krajevnega praznika. Že v pogovoru z Marjanom se pokaže, kako neverjetno poln energije je in da zaupa vase.

Slednje in njegova vsestranska vedoželjnost pa so najboljše zagotovilo, da mu bo še naprej uspevalo bogatiti ne le sebe, ampak tudi sokrajane in ne nazadnje svoj kraj.

Mag. Gojka Pajagič Bregar:
Ljubljana

Tkanine iz davnine

Življenje mag. Gojke Pajagič-Bregar je zelo pestro in zanimivo, še bolj pa je zanimivo njeno delo. Pred dobrimi desetimi leti se je lotila pionirskega dela, restavriranja starih tekstilij. Po izobrazbi je umetnostna zgodovinarica, po duši ustvarjalka, po nadarjenosti pa še marsikaj. Njena mladost je potekala v raznih krajih nekdanje Jugoslavije, študirala pa je v Ljubljani. Glede študija ni bila povsem jasno opredeljena, saj si je želela študirati medicino (v svoji družini velja za domačega kirurga, saj se rada loti reševanja majhnih zdravstvenih zapletov), pa slikarstvo in se nazadnje odločila za tekstilno tehnologijo, misleč, da bo pri tem veliko ustvarjanja, oblikovanja. Razočarana je bila in zato se je naslednje leto odločila za umetnostno zgodovino. Po diplomi je bila nekaj časa zaposlena na šoli kot likovna pedagoginja, kar je bilo že bliže njeni ustvarjalni žilici, ki jo je nato pripeljala celo do svobodnega poklica. Ustvarjala je predvsem na tekstilu - ga barvala, slikala nanj, ga oblikovala... Še tesneje pa je prepletla slikanje, tekstilno tehnologijo (ki jo je na fakulteti sprva tako razočarala) in umetnostno zgodovino, potem ko so jo v Narodnem muzeju povabili, da bi prevzela stare tekstilije, med katerimi je tudi čudovita zbirka koptskih tkanin. Odgovornost je bila zelo velika, toda enkratnega izziva, ki je dal priložnost njenemu znanju s tako različnih področij kot sta umetnostna zgodovina in tekstilna tehnologija ter hkrati vključeval tudi njene ustvarjalne sposobnosti, zagotovo ne bi imela nikoli več - kako ga torej ne bi sprejela?! Kajti stare tekstilije so bile potrebne tudi restavriranja, ni pa uradne izobraževalne poti do takega znanja. V Sloveniji smo imeli do te



Viktorija Bevc

Ideja, da Gojko Pajagič Bregar predlagam za dobitnico priznanja Andragoškega centra Slovenije za leto 2001 za vseživljenjsko učenje, se je rodila pri njenih najožjih prijateljih, sodelavcih, znancih, ki smo jo neposredno spremljali na poti njenega nenehnega učenja in smo deležni njene človeške topline in širine. Ob formalnem izobraževanju, s katerim je dosegla strokovno in znanstveno izobrazbo, je zorela v edinstveno strokovnjakinjo na področju restavratorstva in konserviranja tekstilij ter v znanstvenico. Hkrati si je prizadevala ohranjanjati povsem ročne veščine.



ljubila - ljubezen je trdna še danes in obogatili so jo že trije otroci - in dejstvo, da se njen izbranec ukvarja s slikarstvom, je prispevalo k temu, da se je po trenutnem vzgibu za študij slikarstva odločila tudi sama. »Nisem bila sprejeta - saj tudi nimam talenta,« se zasmije, zatem pa resno doda, da je po nenačrtovanem rojstvu prvorojenke Lavre pri 19. letu opustila misel, da bo sploh kdaj študirala. A ne povsem! Tako je z veseljem pograbila priložnost za vpis v program višješolskega študija ljubljanske ekonomske fakultete, ki je bil na Ravnah na Koroškem. Ta čas je imela tudi službo in, kot se spominja danes, ji je takrat študij najbolj tekkel.

Pred petimi leti je rodila hčerko Ester in po končanem porodniškem dopustu je službo izgubila. »Ko izgubiš službo, imaš občutek manjvrednosti,« pripomni z glasom, ki priča o tem, da jo je to zares zelo potrla. Ker ni našla druge zaposlitve, se je lotila vsega, kar se je spomnila, da bi nekako prispevala k družinskemu proračunu. Tako je med drugim s partnerjem pripravljala poslovna darila ob novem letu, izdelovala je nakit, slikala na svilo... Tudi ko sva se pogovarjali, je njen vrat krasila izjemno lepa in brezhibno oblikovana ogrlica - ob pohvali ogrlice Elizabeta prizna, da se je z nakitom vedno zelo trudila. »Ne znam nekaj narediti enostavno,« se nasmehne.

Po končanem višješolskem študiju se je izredno vpisala v visoko poslovno šolo, pred tremi leti rodila sina Dorijana in se pred dvema letoma in pol z družino preselila na veliko kmetijo. Še vedno nima službe, a nikakor ne drži prekrižanih rok. Pravzaprav samo sebe priganja in ogromno dela: gospodinjstvo, obdelovanje vrta, priprava ozimnice in skrb za otroke - vse to terja veliko energije in časa. A to delo ji, kar resno poudari, nikakor ni v breme, ampak to rada počne - predvsem kuha in peče. Kljub temu pa si zelo želi dobiti službo!

Elizabeta je prepričana, da moraš v življenju delati tisto, kar delaš rad. Kam jo bo vodila pot, še ne ve. Če bosta s partnerjem postala lastnika kmetije, na kateri živi, bosta morda zasadila kakšne nasade. Elizabeta bi se raje kot z živalmi namreč ukvarjala z rastlinami, poleg tega zemlje na njihovi kmetiji niso uničile kemikalije. Kaj pa izobraževanje? Za zdaj ne razmišlja, da bi po opravljeni diplomii še nadaljevala formalni študij, vsekakor pa se namerava poleg dveh jezikov, ki jih že zna, naučiti še kakšnega. Španščino ali italijanščino - kar ji bo pač prej dosegljivo, saj je na podežlju veliko manj ponudbe na področju izobraževanja. Tudi virov informacij je manj, tako da se mora Elizabeta za literaturo, ki jo potrebuje pri diplomii, velikokrat odpeljati v Ljubljano. A informacije vendar zna poiskati - »to je šola tiste, ki smo hoteli, naučila,« poudari.

Janez Mrak, Medvode

Znanje za mojstrstvo

Janez Mrak izhaja iz številne kmečke družine. Izučil se je za mizarja in se zaposlil v škofjeloškem podjetju, kjer je delal kot monter. To je bilo v času, ko je bila družba zelo naklo-



njena pospeševanju izobraževanja. Tudi on si je želel pridobiti srednješolsko izobrazbo, seveda v smeri, ki si jo je že izbral, saj je les zanj neizčrpen vir lepote in navdiha. Torej, želel si je v srednjo lesarsko šolo, kamor so se ob delu vpisali že mnogi njegovi sodelavci. Toda ob njegovi prošnji se je v podjetju zataknilo. Pričakoval je, da ga bodo spodbudili za nadaljnje šolanje, zato je bilo razočaranje še toliko večje. Kljub temu je iskal možnosti, čeprav je bilo teh malo. Delo na terenu je trajalo cele dni, šolnina je bila draga, skratka, nič ni prav kazalo, da bo Janez kmalu tehnik. Končno je bil tudi vpis v to šolo skorajda odvisen od privolitve podjetja. Toda Janeza Mraka, ki je imel že v osnovni šoli še posebno rad zgodovino, a tudi drugi predmeti, razen tuji jezik, so mu »ležali«, se je spomnil ravnatelj srednje lesarske šole. Janez ga je še kot šolar navdušil na regijskem tekmovanju v znanju, kjer so se združili dijaki poklicne šole in vojaki. Tako po ovinkih se je vpisal v šolo, sam plačal šolnino, za izpite pa je moral vzeti dopust. Ob sodelavcih, ki so imeli povsem druge ugodnosti, je bilo to malce boleče. Toda Janez je tretji letnik (opravljeno je imel že poklicno lesarsko šolo) naredil z odliko. V službi so spoznali, kako vztrajen je, in so mu omogočili, da se je rešil terenskega dela. Šolnino in knjige za četrti letnik so mu plačali že v podjetju. Z veseljem in navdušenjem se je učil in ker je tudi zadnji letnik opravil z



Dr. Zoran Jelenc:

Janez Mrak je hitro spoznal, da za vodenje in spopolnjevanje proizvodnje potrebuje znanje in zato se je ves čas, odkar ima podjetje, izobraževal in spopolnjeval. Pri razvoju ne pozablja na potrebe svojih delavcev. Tudi njim omogoča usposabljanje, bodisi za nove tehnologije bodisi za razširitev izobrazbe. Njegov poslovni uspeh je posledica nenehnega vlaganja v znanje. Ko razmišlja o znanju, ne razmišlja več le o sebi. Ve, da je njegov uspeh pomembno odvisen tudi od znanja delavcev.



Eleonora Gladež, Smeri d.o.o., Ravne na Koroškem

Elizabeta Janota ni le mati, žena in kmetica, ampak tudi vzorna in vedoželjna študentka, ki išče vedno nova znanja in poti do njih. Koliko ji pomeni znanje, najbolj nazorno pokažejo ovire, ki jih je morala premagati, da se je lahko izobraževala. Na tej poti je niso omajale niti gmotne težave niti to, da je med študijem rodila in skrbela za tri otroke. O tem, da se zlepa ne prestraši in se zanese na svojo sposobnost pridobivanja znanja, priča tudi dejstvo, da se je brez kakršnegakoli znanja s tega področja preselila na veliko kmetijo. Tam se je ne le dobro znašla, ampak ima s kmetijo tudi zanimive načrte. Med drugim razmišlja tudi o ekološkem pridelovanju.

daj nekaj izkušenj z restavratorstvom starih preprog, ki jih hrani muzej na Ptuj, celotnega in poglobljenega znanja s tega področja pa pri nas ni bilo. »Tudi v svetu so se najprej lotevali restavriranja slik, stavb, kamna in šele nato je prišel na vrsto tekstil. Podobno uso do imajo še mnogi stari drobni materiali - od stekla, keramike do majhnih kovinskih predmetov. Treba pa je tudi vedeti, da je bil odnos do tekstila skozi zgodovino drugačen, kot do drugih zgodovinskih predmetov. Preproge z obdobja renesanse, na primer, ki so imele vtakane tudi zlate niti, so pretopili, da so iz njih dobili bora dva cekina... O tem piše v svoji knjigi Federico Zerri.«

Ko se je mag. Bregarjeva lotila tega dela, je nekaj dodatnega teoretičnega in praktičnega znanja pridobila na izobraževanju v Avstriji, Nemčiji in v Švici, seveda pa se je tudi sama lotila intenzivnejšega študija številnih področij, ki so združena v starem tekstilu. Vse to je zahtevalo učenje tujih jezikov, vzporedno pa poglobljanje znanj z mnogih drugih področij, ki se jih je lotevala vsakega zase, odgovorno in temeljito, včasih tudi na lastne stroške. Nizanje znanja, ki je odpiralo toliko novih področij, pa ni zadržala le zase. Za slušatelje iz naših muzejev je pripravila delavnice in teh je še nekaj na seznamu za bodoče. Ker v sistemu šolanja ni možnosti za pridobivanje znanja za restavriranje starih tekstilij, je seveda zanimanje za predavanja in delavnice mag. Bregarjeve izjemno veliko. Znanje, ki si ga je nabirala in ga širila, rada posreduje drugim in upa, da bo tudi v prihodnje lahko ljudem, ki se zanimajo za to posebno in redko dejavnost, posredovala nove in nove informacije ter jih učila, kako se lotiti tega čudovitega in zahtevnega restavratorskega dela pri starih tekstilijah. Njeno delo zajema najzahtevnejša restavratorska in konzervatorska dela, ki se prepletajo z elementi kemije in biologije, prek umetniškega obdelovanja tekstila, do temeljitega znanja tekstilne tehnologije in vse do posebnih ročnih spretnosti... Zato bo njena doktorska dizertacija interdisciplinarna, kot je interdisciplinarno njeno delo.

Zavedam se, da je restavratorsvo tudi, ali predvsem poseg. Zato se ga moramo lotevati skrajno previdno in pri tem velja pravilo bolj narediti premalo kot preveč, pripoveduje mag. Gojka P. Bregar. Ko pokaže te izjemne kose blaga, lepe, da jemljejo dih in skrivnostne v svojem razkošju, je vzdušje prav svečano, ona sama pa kar zasije. »Ob vsem tem človek spozna, kako majhen je, kako je minljiv in hkrati, kako mogočno in skoraj večno - upam - je človeštvo. Stare tekstilije me navdušujejo, me vedno znova očarajo in navdihujejo,« pove mag. Gojka P. Bregar. Zato se vedno znova uči in išče najbolj tankočutne poti za reševanje teh dragocenih tkanin in vedno znova želi svoje bogato znanje deliti z drugimi.

Elizabeta Janota, Leše pri Prevaljah

Delaj, kar delaš rad

»Saj sem kar v zadregi, ker bom dobila priznanje za svoje lastno izobraževanje - učim se vendar zase,« je bil prvi odziv Elizabete Janota na prošnjo, naj pove kaj o sebi. Že naslednji hip pa je dodala, da moraš verjetno res znati najprej pomagati sebi, če hočeš pomagati še drugim. Že kratek pogovor z Elizabeto pokaže, da bistra in umirjena mlada ženska natanko ve, česa je sposobna, in se zaveda, da lahko s svojim prizadevanjem in učenjem doseže zelo veliko. Sicer pa je to prizadevna študentka, ki zdaj trenutno pripravlja diplomsko na Visoki poslovni šoli Ekonomske fakultete v Ljubljani, že doslej dokazala.

Le malokatera ženska se namreč lahko pohvali, da je med študijem rodila in skrbela kar za tri otroke ter se kljub temu zanesljivo in trdno bližala končnemu cilju: diplomi. Ekonomijo je Elizabeta želela študirati že v času, ko je hodila na ravenško gimnazijo na Koroškem, in ni slutila, kako se bo njeno življenje obrnilo. V tretjem letniku pa se je za-





Alijana Šantej

V sklopu vseživljenjskega učenja je gotovo najpomembnejše to, da nova znanja niso le pasivno vedenje, ampak se znanje prelije v konkretno dogajanje, izdelek, spoznanje... Na univerzi za tretje življenjsko obdobje je skupina Mediji in novinarstvo uspela svoja nova znanja in spoznanja izraziti tudi v radijskih oddajah in v reviji Tretješolci. Tudi slušatelji drugih predmetov širše predstavijo svoje znanje in tako obogatijo in spodbudijo okolico, da premaga ustaljene poglede na starejše ljudi, da jih spozna kot dejavne, ustvarjalne, polne volje in sposobnosti naučiti se nekaj novega in to znanje tudi praktično uporabiti.

odliko, mu zaključnega izpita ni bilo treba delati. »Česar se človek loti z veseljem, z navdušenjem, mu mora uspeti. Potem ovir ni. Če pa se učenja ali kateregakoli dela lotiš z odporom, s težavo, če ti predstavlja napor, ne pa veselja, je že vnaprej vse izgubljeno. Meni je učenje pomenilo veliko veselje in še danes je tako,« pravi. Vedno je bilo tako, da je Janez Mrak kar iskal kaj novega, česar še ni znal. Tudi pri služenju vojaščine se je znašel v položaju, ko je moral skrbeti za izobraževanje in nazadnje je bil dva meseca sam komandir voda, kot se je temu reklo. Po vojaščini je Janez zamenjal službo in postal v novem podjetju vodja lakirnice, zaupanje sodelavcev pa je bilo tolikšno, da so ga izvolili v svoje organizacije. Pri vsakem delu in pri vsaki nalogi je bil dosleden in natančen.

V tistem času je nova zakonodaja narekovala dodatno izobraževanje za vodje oddelkov. Tako je naredil izpit za viličarja in v sklopu varstva pri delu tudi preizkus znanja v gasilstvu. Ta mu je pozneje, ko se je odločil za samostojno pot, prišel nadvse prav. Priden, kot je, je popoldne še kaj dodatnega postoril doma, preskusil nove poti, nove pristope. Zato je bil potem ko je bilo zaradi osebnih razlogov bolje, da iz podjetja, kjer je bil zaposlen, odide, za prihodnje že orientiran. Toda bil je to čas tik pred osamosvojitvijo, saj je njegovo podjetje 23. junija letos praznovalo deset uspešnih let. To pa je deset let trdega dela in nenehnega učenja. »Stroka se naglo razvija in stalno je treba slediti spremembam, novostim. Mislim sem, da sem s tolikšno prakso zares mojster svojega poklica. Toda še vedno se učim. Površinska obdelava lesa je, na primer, samo eno od področij, ki je široko in kjer za vsako specifičnost posebej pogledam v knjige, v skripta, ki sem si jih sposodil na fakulteti...« pripoveduje. Temeljito, kot je, rezultatov ne prepušča naključju, ampak se vedno znova o vsem dobro pouči. Nešteto seminarjev doma in po svetu je obiskal, v glavnem pri proizvajalcih in nikoli ni le pasiven poslušalec. Velika novost je računalniško voden del proizvodnje, kjer je potrebno temeljito znanje. »Še bolj kot jaz, obvlada to področje moj sodelavec in zelo sem vesel, da imam ob sebi človeka, s katerim imava enak pogled na delo in na učenje.«

Vse, kar ga vodi k novemu znanju, je zanj kot magnet. Poudarja pa, da je na prvem mestu individualen kupec z visokimi zahtevami. Zato potrebuje okoli sebe dobre delavce, ki imajo svoj poklic radi in ki se ne bojijo novih izzivov. Tudi sam pospešuje njihovo izobraževanje, tudi delavnica je registrirana kot učna delavnica. »Izobraževanje mora dati praktično, živo znanje, uporabno v praksi. Ne moremo biti vsi inženirji in raziskovalci. Potrebni so tudi obrtniki, ki pa svoje delo dobro opravljajo, ki razvijajo znanje do mojstrstva.

Študijska skupina Mediji in novinarstvo, Ljubljana

Podiranje tabujev

Tatjana Pirc je verjetno ena redkih štiridesetletnic, če ne kar edina, ki pravi, da komaj čaka, da bo stara 60 let in več. Tretje leto dela s skupino starejših ljudi, ki so se v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje odločili za spoznavanje novinarstva in medijev. Tako se je srečala z njimi. Sama je namreč novinarka na Radiu Slovenija, dragocene izkušnje pa ima tudi kot predavateljica večšinskega predmeta radio na Fakulteti za družbene vede. Študentje so jo imeli radi in ji pripisovali same lepe ocene, enako velja za njeno »odraslo« skupino slušateljev tretje univerze.

»Vsebine smo skupaj oblikovali in iz majhnega je zrastle veliko. Sprva je bil na vrsti lep govor, ki sta jim ga posredovali Nataša Dolenc in Ajda Kalan, potem pa se je zanimanje razširilo na novinarske vsebine in tu sem bila povabljen jaz. To zadolžitev sem vzela zares in poleg dela novinarske teorije smo imeli tudi prave delavnice.« Prizadevnost, vedoželjnost, spontanost starejših ljudi, s katerimi se je redno srečevala in z njimi oblikovala tudi oddaje, vse to jo je navdušilo. Tatjana Pirc se je sprva spraševala, kako uveljaviti avtoriteto mentorja med starejšimi, spoštovanja vrednimi ljudmi z bogatimi življenjskimi izkušnjami in s širokim znanjem. Pa je bilo vprašanje odveč, saj je vse skupaj steklo spontano in predvsem ustvarjalno.

Pa vendarle so tudi med takimi ljudmi skoraj tabujeske teme. Ne zaradi njih samih, am-



pak pogosto zaradi okolja, ki iz nerazumljivih razlogov pričakuje od starejših, da se določeni tem, vsebin, vprašanij ne lotevajo. Še več, da se »določene stvari zanje ne spodobi«. Toda skupina Mediji in novinarstvo je prestopila tudi ta prag in v eni od svojih radijskih oddaj spregovorila o spolnosti med starejšimi. Telefonska linija je bila odprta in kar dobro zasedena. Gostja večera, Anka Senčar, pa je bila s svojo neposrednostjo pravi stimulans za tako pogumno témo.

Izkušnje so se nizale, uspehi tudi. Da ne bi bilo vse to »zapisano v vetru«, so se odločili še za časopis. Toda ta projekt je zahteval veliko denarja. Do tega projekta so vse speljali s pomočjo iznajdljivosti, prizadevnosti in temeljitosti njihove mentorice Tatjane, toda kar precejšnje vsote, ki bi jo potrebovali za časopis, pa ne bo lahko spraviti skupaj. Res ni bilo lahko; potrebnega je bilo veliko dela, veliko poti, pogovorov, toda uspeli so. Tako je revija Tretješolci predstavila dejavnosti Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani, njene številne vsebine in dejavnosti ter znotraj tega tudi delo študijske skupine Mediji in novinarstvo. Člani te skupine so bili presenečeni in navdušeni nad povabilom za sodelovanje, seveda pa je bil največji zalogaj na njih. Temu ustrezno je naraščala živčnost v redakciji, kar pa je kazalo le na odgovoren odnos tega posebnega uredništva. Z Vzajemnostjo so Tretješolce poslali na ljubljanske naslove, dobili pa so ga seveda tudi udeleženci tretje univerze. Od tod tudi ime revije: tretje leto so skupaj v tretji univerzi, tretje tisočletje je pravkar nastopilo, nekateri so dobili že tretje zobe...

Ustvarjalnost, resno delo ob teoretični podlagi in ob živahni praksi, zaznamuje študijsko skupino Mediji in novinarstvo. Od anket do oddaj, od kritik do podiranja tabujev... Pod vodstvom mentorice Tatjane Pirc so v radijskih oddajah, kasneje pa še v časopisu, načelnjali téme, ki življenje starejših osvetljujejo drugače od ustaljenih klišejev. Predvsem pa so najprej sami sebi povedali, da hočejo živeti polno, ustvarjalno, s kritično distanco do vsega vsega, kar se dogaja okoli njih in kar mediji beležijo - tako ali drugače. Njihova anketa, ki so jo objavili tudi v svoji reviji Tretješolec, je pokazala, da se je večina slušateljev odločila za tretjo univerzo prav zaradi pridobivanja novega znanja in ne, kot menijo mnogi, zaradi druženja. Izobraževanje je poglobilni motiv, saj ga je anketa zabeležila s kar 96,3 odstotka. Na drugem mestu je z 20 odstotki poglobljanje nepoklicnega zanimanja in s 14 odstotki osebna rast in dvig samozavesti. Vzpostavljjanje novih stikov je kot motiv za vpis zastopano s 5,7 odstotka, nadomestitev izgube delovnega okolja 2 odstotka, zaposlitev prostega časa 1,2 odstotka. Občutek osamljenosti je v anketi zastopan z manj kot odstotkom. Anketa je nastala seveda skupini, ki je raziskovala medije in novinarstvo in ta-

ko postregla s pravimi motivi različnih vsebin, ki jih nudi Univerza za tretje življenjsko obdobje. Z rezultati takih anket, predvsem pa z javnimi nastopi, s pogovori o potrebah, željah in sanjah starejših ljudi pri nas pa so začeli širiti drugačno javno mnenje, ki ima posluš in srce za polno in srečno tretje življenjsko obdobje.

Društvo za razvoj podeželja, Kapele

Sedem vasi in ena dobra vila

Kapele je ime sedmih vasi na robu brežiške občine. Nekoč so bile odrezane od sveta in domačini so imeli trdo življenje. Danes jih povezujejo asfaltne ceste, domovi so lepo urejeni, ljudje imajo službe, doma pa še kmetijo za dodatek. Življenje je lepo. Ob praznikih se mize šibijo od domačih dobrot, ročna dela tu niso redkost, lepo ohranjene stare hiše pa so živi spomeniki na nekdanjo tako slavne kapelske »cimpermane«. »Nekoč sem se



Jožica Penič

zaobljubila, da bom pomagala tem ljudem, če bodo le sprejeli mojo pomoč,« pripoveduje **Jožica Penič**, ustanoviteljica Društva za razvoj podeželja Kapele. Ob odgovornem delu na brežiškem Gozdnem gospodarstvu in družini, ki ima kar nekaj domačih ljubljencev, se je Jožica lotila posebnega projekta - razživiti domačine, jih dodatno izobraziti in jih povezati v društvo, ki bo oživilo te kraje, ki bo tržilo njihovo lepoto in dobrote. Treba je dodati novo vrednost, vpeljati dopolnilne dejav-



Marija Krošič, direktorica Podjetniškega centra Krško:

Čudovite naravne danosti in velike sposobnosti naših ljudi je znala Jožica Penič povezati v dobrino, ki kraju prinaša varnejšo prihodnost. Njeno delo je zares veliko in njeno prizadevanje vredno občudovanja. Jožici je bilo jasno, da razvoj lahko temelji le na znanju. To, da je uspela vključiti v izobraževanje toliko ljudi in da gre pri tem za stalno dopolnjevanje in izpopolnjevanje znanja, pa je največ vredno. Ni ji bilo vedno lahko, toda ona zna delati z ljudmi, ljudje ji zaupajo in to se jim vedno znova obrestuje.

nosti in tako zagotoviti trajnejše možnosti za boljše življenje. Projekt s takimi izhodišči je Jožica Penič prijavila na razpis Evropske zveze in med 28 predlogi so podporo dobili le trije - projekta dveh profesionalnih organizacij in njen. Ogromno dokumentacije je bilo potrebne za spremljavo celotne zadeve, ki je povezala Društvo za razvoj podeželja Kapele, gasilsko društvo, godbo na pihala in krajevno skupnost, saj Evropska zveza zahteva partnerski odnos, sodelovanje. Cilj je bil oživitv kapelskih vasi, razvoj turizma s trženjem naravnih in kulturnih danosti, promocija teh krajev in spodbujanje dopolnilnih dejavnosti. Ogromen projekt, pri katerem Jožica - razen redkih izjem - ni dobila omembe vredne pomoči strokovnih služb, saj so vse po vrsti menile, da iz tega ne bo nič. Pa je le bilo. Društvo za razvoj podeželja Kapele je zaživelelo in ima danes 22 aktivnih članov. »Zavedali smo se, da ta projekt prinaša v naše mirne kraje dokaj revolucionarne novosti. Zato smo se ga lotili postopoma, korak za korakom. Izkušnje so dragocene, povečini zelo lepe.«

Uspešnemu projektu je sledil nov zagon in društvo se je predstavilo na sejmu Alpe Adria. Navdušilo je s kulinaricnimi specialitetami, pa tudi s poslovnostjo, saj je bila organizacija nastopa izpeljana tako, da so domačinke spekle dobrote po naročilu in tako so obiskovalci - kljub veliki razdalji med Kapelami in Ljubljano, dobili sveže in včasih celo še tople dobrote. Odziven je bil njihov nastop na sejmu v Novem Sadu in pravzaprav povsod, kamor so prišli. Izobraževanje članov društva pa ni le na seminarjih, ampak organizirajo tudi strokovne ekskurzije, kjer primerjajo svoj način promocije, ponudbe, nivo znanja... in vedno znova so lahko zadovoljni. Eden od načinov lastnega preverjanja so tudi ankete o prepoznavnosti Kapel, o kakovosti njihovih storitev... Da bi bili zanimivejši, prinašajo ankete tudi nekaj nagrad. Tako ljudje od vsepovsod spoznavajo te lepe kraje in prepoznavnost se širi. Letos so, na primer, prodali že za milijon tolarjev svojih dobrot. Med drugim so dobili naročilo za košarice velikonočnih dobrot tudi iz Strunjana. Taki uspehi jih opogumljajo.

Člani društva imajo stike med seboj vsak dan, na neformalnih srečanjih se rojevajo nove in nove ideje, vsakih štirinajst dni pa imajo sestanek na katerem analizirajo delo v preteklem obdobju in sprejemajo nove možnosti. Ankete so jim povedale, da morajo čimprej urediti kmetije, kjer bodo lahko nastanili goste. Tej zamisli je sledila akcija z izobraževanjem in realizacijo. Za vsem tem pa je predvsem Jožica, ki je gibalno društva. »Kaj bi brez teh čudovitih ljudi, ki so se pripravljali tako potruditi za napredek, toliko dela vložiti v znanje, v prihodnost! To je čudovita skupina, ki je vredna vseh pohval, kajti njihov prispevek za napredek kraja je zelo velik in zelo po-

memben. To so zelo delavni, iznajdljivi, vedoželjni ljudje in njim gre priznanje!«, pravi Jožica. Spodbude za velik obseg izobraževanja pa dobijo domačini tudi pri strokovnjakih različnih področij.

Skratka, to dragoceno društvo je hitro stopilo iz anonimnosti, zdaj pa pravi Jožica, bo treba hiteti počasi. Kajti ljudje in okolica se morajo postopoma navaditi na novosti in se temeljito lotiti svojih nalog. Kar 22 društev je v teh krajih in nešteto čudovitih idej, prijaznih ljudi in številne naravne lepote. Brez Jožičine pogumne ideje, brez njene prizadevnosti, bi bili ti kraji danes na slabšem, kot so bili pred leti, ko je bilo zaslužka in dela dovolj in prihod v Evropsko zvezo bi bil za majhne kmetije strašljiv. Danes imajo prihodnost, imajo veliko znanja, prepoznavni so po lepoti kraja, po kakovosti storitev in s tem po uspehu.

Društvo keramikov Gaja Postojna

Z odžganimi mislimi do novih idej

»V Postojni se nič ne dogaja«, so še nedavno trdili tamkajšnji prebivalci. Da bi mestu vdihnili življenje, so se v društvu keramikov Gaja odločili, da tokratno razstavo svojih izdelkov postavijo kar na prostem, da bi jo lahko obiskalo čim več ljudi. Razstavo, ki je bila na Rdečem trgu v Postojni, od 30. julija do 28. avgusta, so letos pospremili še s plakati in številnimi letaki. Z njimi so mimoidoče vabili, da z barvami na keramične ploščice prevlečene z belo maso, napišejo mnenje o svojem mestu, pa tudi predloge za oživitv kraja. Mnogi prebivalci, pa tudi nekateri mimoidoči turisti, so se z veseljem odzvali vabilu. Člani društva keramikov Gaja pa so nemudoma, sproti odžgali keramične ploščice, ki jih bodo ob koncu festivala *Zmaj 'ma mlade*, vgradili v pročelje stavbe Mladinskega kulturnega centra Postojna.

Na ploščice so obiskovalci razstavnega prostora društva Gaja zapisali, da potrebujejo ribarnico, pa promenadne koncerte, da bo v Postojni bolj živahno. Takšne koncerte, kot so jih nekoč že imeli. Radi bi imeli tudi svojo galerijo, kajti v mestu, čeprav Postojna je mesto in celo turistično, galerije nimajo. Skratka, želijo si več kulture, tudi možnosti za izobraževanje. Radi bi imeli kiber kavarnico, pa univerzo za tretje življenjsko obdobje in še kaj.



Flora Otoničar, Athena, d.o.o.:

»Društvo keramikov Gaja si zasluži priznanje Andragoškega centra Slovenije za svoje večletno plodno delo na področju samoizobraževanja, izobraževanja otrok, mladine in odraslih ter za kulturno povezovanje meščanov Postojne in sosednjih občin. Društvo je na svoji razvojni poti premagalo številne ovire, saj je začelo takorekoč iz nič. Člani so morali poiskati prostor za delo, ustrezne materiale, peči za žganje keramičnih izdelkov, učne vire ter priložnosti za dopolnilno izobraževanje. Društvo z izobraževalnimi delavnicami in razstavami sodeluje na vseh pomembnejših prireditvah in je danes eno najbolj dejavnih v občini Postojna. Prizadeva pa si tudi, da bi se mesto uveljavilo v mednarodnem prostoru.«



»Vsakdo mora narediti nekaj za mesto, kajti njegova duša smo ljudje.« je o razstavi *Z odžganimi mislimi do novih idej* povedala **Nataša Sedej**, profesorica primerjalne književnosti in predsednica društva, ki je tudi, tako trdijo drugi, njegov idejni in umetniški vodja. Zase pravi, da je samouk, mi pa bi dodali, da je samouk, ki se zna učiti, zna poiskati prave viře, si postaviti cilje in izbrati prave poti do njih. Je polna sicer tihega zanosa, ki ga srečujemo le pri tistih, ki si znanje z neprestanim iskanjem in odkrivanjem pridobivajo sami. Pa saj tudi ni šlo drugače, kajti formalne izobrazbe iz oblikovanja gline si pri nas še ni mogoče pridobiti. Zato je Nataša Sedej iskala zase druge poti, ki so jo zanesle tudi na tečaj v Bergamo, v Italijo. »Samouk od časa do časa potrebuje odziv drugih, pogled drugih ljudi, še najbolj strokovnjakov ali tistih, ki vedo več. Tako ve, da je na pravi poti, ali pa, da je treba pot spremeniti.« Prvi tečaj keramike v Postojni je tako imela že leta 1990. Pravzaprav ni šlo za tečaj, marveč za študijski krožek, v katerem imajo vsi člani enako pomembno vlogo. Znanje si pridobivajo skupaj in vsak zase, ga med seboj izmenjujejo in se pri tem povežejo v trdno skupnost. Šest let pozneje je ta študijski krožek prerasel v društvo. Za njegov nastanek so torej »krive« njegove članice, ki so vžljubile oblikovanje glinenih izdelkov. Tistih, ki so jih doslej prikazale že na na številnih razstavah, doma in v tujini.

Prvo razstavo je društvo priredilo v Modrijanovem mlinu v Postojni v tednu vseživljenjskega učenja. Sodelovalo pa je tudi na drugih razstavah po Sloveniji, denimo, na Ex Tempore v Piranu. Presenetljivo hitro in pogumno pa so si člani društva odprli pot tudi v mednarodni prostor. Tako so bili leta 1998 na četrtem Mednarodnem bienalu keramike v Kairu, leto pozneje pa so se potegovali za Prix de Ville de Carouge (nagrado na mednarodnem natečaju mesta Carouge). V tem majhnem švicarskem mestu ljudje živijo s keramiko in za keramiko in samo želimo si lahko, da bi se kaj podobnega nekoč zgodilo tudi v Postojni.

Društvo Gaja se je bienala udeležilo na predpisano temo - čajniki. »Prav nič nam ni bilo všeč, da smo morali oblikovati predpisani izdelek. V društvu Gaja smo namreč vajeni svobode, tako v razmišljanju kot tudi v ustvarjanju,« je povedala **Flora Otoničar**, članica društva. Na letošnji razstavi v Postojni je obiskovalcem pogled zastal na zabrisanih sivih in rjavkastih odtenkih ogrlic, na belih, polžasto zvitihih skulpturah, na umetniško oblikovanih vazah ali na povsem preprosto oblikovanih skodelicah.

Članice in člani društva keramikov Gaja iz Postojne si želijo, da bi v Postojni uredili galerijo, ki ne bi bila le razstavni prostor za keramike iz vse Slovenije, marveč tudi prostor svobodnega srečevanja, izmenjavanja znanj, izkušenj, spretnosti in kulture med meščani. Nemara bo to tudi najpomembnejši korak k temu, da Postojna postane drugi Carouge.

Folklorna skupina Veterani Tineta Rožanca

Veterani širijo slovensko ljudsko izročilo

Folklorna skupina Veterani deluje znotaj Železniškega kulturnoumetniškega društva - ŽKUD Tineta Rožanca. Sestavljajo jo le starejši člani, kar ni povsem običajno, saj sodelovanje v folklornih skupinah navadno pripisujemo mladini. In kako je skupina nastala?

Leta 1994 je železničarska folklorna skupina Tineta Rožanca praznovala svojo 45. obletnico. Leto dni poprej so se nekdanji plesalci iz petdesetih let pogovarjali o tem, da bilo dostojno proslaviti jubilej z lastno plesno točko. Svojega nekdanjega vodjo, dr. Bruna Ravnikarja, so prosili, da pripravi njim ustrezno postavitev gorenjskih plesov, saj so bili ti najbolj priljubljena točka v njihovem takratnem železnem repertoarju. Rečeno - storjeno! Enkrat na teden so neutrudno vadili, čeprav mnogi niso bili prepričani, da bodo še kdaj nastopili. Uspeli so in ob dnevu železničarjev 15. aprila 1994 je bila velika dvorana Cankarjevega doma nabito polna. Po uspešno opravljenem

dr. Zoran Jelenc:

Folklorna skupina Veterani ŽKUD Tineta Rožanca ne nastopa le z znanimi plesi ali s tistimi, ki jih članice in člani poznajo iz svoje mladosti. Njena kakovost se kaže v tem, da spoznava in pripravlja nove, tudi širši javnosti še neznane plesne in ljudsko glasbo. Na ta način skupina s svojim delom prispeva k bogatitvi zakladnice slovenske ljudske plesne umetnosti in glasbe. Skupina je znana in iskana tudi v tujini.

nastopu na jubilejni prireditvi so se člani skupine veteranov dogovorili, da bodo svojo s plesom nadaljevali.

Danes je v skupini 25 plesalk in plesalcev, od katerih ima najstarejši član 70 let, najstarejša članica pa 66 let. Poleg standardnih plesov, ki so jih plesali že kot mladi plesalci, so se naučili tudi veliko novih. To so zlasti koroški plesi iz Roža, izbrani gorenjski plesi, istrski

ljudsko-glasbeno izročilo in s tem bogati zakladnico slovenske ljudske plesne umetnosti in glasbe.

Veterani nastopajo v nošah in tako predstavljajo slovensko ljudsko plesno kulturo ter tradicionalne inštrumente (žvegla, trstenke, glinaste piščali, dude, lončeni bas, žurla) tudi v tujini, kjer se udeležujejo mednarodnih festivalov. Lahko bi rekli, da so poslaniki Slovenije. 80 javnih nastopov, od tega 12 celovečernih, ki jih je skupina imela od leta 1994 do danes, potrjuje dosežke in uspehe skupine. V tujini zbujajo pozornost s svojo kakovostjo in nenavadno sestavo, saj so redke take skupine veteranov, ki redno nastopajo in celo prirejajo turneje po drugih državah - v Italiji, Rusiji, Mehiki, Egiptu...

Povezuje jih ljubezen do plesa kot ene najstarejših in najbolj prvinskih človekovih ljudskih dejavnosti. Kaj so plesalci sami povedali o folklori? »Tu je sproščeno vzdušje, veliko humorja, ples nam omogoča druženje in rekreacijo,« je še dodala Vesna Nastran. »Imamo izvirno koreografijo,« je poudaril dr. Bruno Ravnika. »Biti oblečen v narodno nošo, to je čisto poseben občutek,« je še povedala Alenka Pakiž. Ples omogoča bolj kakovostno življenje, sprostitev, ponuja široke načine izražanja, povezuje ljudi. Druženje članov je postalo del njihovega življenja, saj si dva večera v tednu člani rezervirajo za vaje, kjer je udeležba kar 90-odstotna. Zavedajo se namreč, da si morajo nenehno pridobivati in vzdrževati telesno moč, ki jo zahteva ples.

Da se člani skupine lahko ukvarjajo s folklorno dejavnostjo, morajo sami prispevati okrog 90 odstotkov potrebnih sredstev. »Denar je potreben za nabavo noš, za pokritje stroškov prevozov za nastope doma in v tujini, za gostovanja in turneje,« je povedal dipl. ing. Slavko Gnidovec, ki je član folklorne skupine že kar 43 let. Da bi znižali stroške delovanja, so nekatere noše v celoti izdelali člani skupine, ki so jih sami oblikovali, izbrali ustrezno blago in sešili. Moti jih le to, da imajo pri dodeljevanju subvencij in podpor vedno prednost mlajši plesalci, ki uživajo mnogo večjo družbeno podporo kot starejši.

Odlikuje jih volja do dela, veselje ob odhodu na nastope in turneje in želja po tem, da bi prikazali ples iz naših pokrajin, še posebej tiste, ki so jih sami odkrili. Namen skupine je, da goji ljudsko tradicijo, da se ne bi zgubil spomin na šege in navade, ki jih načenja hiter razvoj in vse večji individualizem. Skupina Tine Rožanc je nastala na načelih skupnosti, za katero si prizadevajo vsi člani. V njihovih folklornih plesih še danes živi preteklost.



Člani društva
v ribniških nošah in
s tradicionalnimi glasbili

plesi in ribniški plesi. Slednje pleše v Sloveniji le skupina Veteranov Tine Rožanc, saj so nastali tako, da so umetniški vodja in plesni par iz Ribnice skupaj obiskovali starejše prebivalce v tem kraju in zapisovali za ta kraj značilne plese in tudi glasbo. Tako skupina Veteranov odkriva in ohranja slovensko plesno in

Dr. Manca Košir, Ljubljana

Učim se, torej sem

Delo **dr. Mance Košir** je dobro znano, saj vedno javno, odkrito in pogumno spregovori in napiše to, za kar ve, da bi bilo dobro narediti, spremeniti, se naučiti. Četudi za ceno javnih pomislekov, vprašanj, nasprotovanj. Njen življenjski moto: »Učim se, torej sem«, jo označuje skozi celo njeno življenje. Od majhnega je zvedavo »pokukala« na razna področja. Od taborništa, ki krepí tovarištvo v najbolj plemenitem pomenu te besede in spodbuja odkrivanje narave, do pomoči najbolj ubogim. Potem se je »učila« delati pri filmu, biti igralka in manekenka, ob tem pa jo je privlačila tudi znanost. Eksaktna matematika in fizika ji nista bili dovolj, kajti njena narava teži k ljudem, se od njih uči in jim posredovati svoje izkušnje, svoje znanje. Skozi novinarsko in vzporedno pedagoško delo je bogatila mnogo ljudi in, kot rada poudari, tudi sebe. Spodbujala je razvoj šolskih časopisov, pomagala novinarjem v podjetjih, približevala novinarsko delo starejšim ljudem na tretji univerzi in vseskozi svojim študentom polagala na srce visoke moralne norme, ki jih zahteva javna beseda, opozarjala na odgovornost, ki jo nosijo mediji, ker so močni in vseobsegajoči. Sa-



moizobraževanje je potrebno za osvajanje vrednot in izoblikovanje profesionalnega etičnega kodeksa - to načelo ni le »predavala« svojim študentom, ampak ga je tudi sama dosledno, ne le izpolnjevala, ampak dobesedno živela. Na to je opozorila tudi pri izbirnem predmetu naše devetletke, vzgoja za medije, ki ga je pomagala sooblikovati in s katerim bo Slovenija stopila ob bok tistim (še vedno redkim) državam v svetu, ki se zavedajo izjemnega pomena vzgoje za medije.

Med nešteti prizadevanji dr. Mance Košir za srečno, zdravo družbo, je tudi odpiranje enakih možnosti, za kar spodbuja dialog. »Dialog spodbuja sodelovanje in enake možnosti - v dialogu smo ljudje na isti ravni, ni nadrejenih in podrejenih, ni zmagovalcev in poražencev,« je dejala. Za doseganje enake ravni pa je treba nenehno rasti. Torej, za vseživljenjsko učenje gre, za »notranjo kozmetiko, za možgansko telovadbo, ki nas ohranja mlade in zdrave,« pravi dr. Koširjeva. In knjiga je v tem procesu nepogrešljiva. Podatki o tem, kako malo beremo Slovenci, so trenutno začudili in celo zboleli, hitro pa so bili tudi pozabljeni. Po mnenju dr. Mance Košir bi ob taki informaciji marsikatera država ustanovila krizni štab, »saj brez znanja branja tudi drugih znanj ne moremo uspešno gojiti.« Na drugi strani pa, razmišlja, je z ljudmi, ki niso visoko pismeni, kar je posledica slabega branja, laže manipulirati. Množico zadovolji jo površinski, glamurni elektronski mediji. Kako torej spodbuditi med ljudmi željo po branju, po knjigi, ki »upočasni čas«, ki zahteva pozornost, intimo, sodelovanje... in ki ni pod sojem medijske pozornosti? Kako promovirati branje, spremeniti odnos do beletristike, da bi Slovenci lahko začeli duhovno rasti, da bi postali modrejši, da bi začutili užitek nenehnega učenja? Že akcija *Branje z Manco Košir*, je bila zelo odmevna in prava promocija prebiranja književnosti. To je nato preraslo v bralni študijski krožek. Prebiranje, pogovori, izmenjava mnenj, organizacija literarnih večerov, poročanje o tem na radiu, v časopisih... »Bralni študijski krožki so družbeno in družabno gibanje za širitev bralne kulture,« pravi Manca Košir, avtorica bralnega virusa, ki veselo razsaja po Sloveniji. S poslušom in naklonjenostjo je Andragoški center Slovenije poskrbel za izobraževanje številnih mentorjev, ki so po Sloveniji poneli bralni virus. Virus, ki plemeniti, osrečuje, bogati, se je zelo prijel, kljub majhnim začetnim možnostim.

Z bralnim virusom je dr. Manca Košir dosegla, da je književnost očarala vse več Slovencev, da radost branja sije vse močnejše in mnogokrat zaslepi žaromete elektronskih medijev. »Saj omogoča največjo in najbolj



Vilma Malečkar,
Andragoški center
Slovenije:

Dr. Manca Košir v javnosti in kot visokošolska učiteljica nenehno poudarja pomen vseživljenjskega učenja za strokovno rast in lasten razvoj. Načelo vseživljenjskega učenja je pomemben del njenega vsakdanjega življenja, saj se tudi sama nenehno izobražuje in izpopolnjuje ter je svoje znanje in izkušnje pripravljena deliti tudi z drugimi. Že vrsto let je dejavna pri uveljavljanju načel odprtosti in dostopnosti izobraževalnih programov in drugih dejavnosti, ki pomembno prispevajo k bogatitvi znanja in osebnostnega razvoja drugih.

strastno avanturo, to je potovanje vase, omogoča nam stik z našim izvorom, hkrati pa nas usmerja k pomenu. » V današnji postmoderni dobi je pogost pojav izguba temeljne orientacije in z njim življenjskega smisla. Literatura pa je usmerjena k pomenu. Bralna kultura in posledično jezikovna kultura Slovencev posledaj ne bo več tako slaba, kot je bila do nedavnega. Pozdravil jo bo bralni virus, ki zdravi tudi prihodnost, saj prinaša s seboj jasneje izraženo potrebo po dvigovanje izobrazbene ravni in višjo stopnjo duhovnosti. Moč branja in radost branja je mogoča sila in dr. Manca Košir nam jo je podarila z največjim veseljem.



Majda Može, v.d. sekretarja Zveze ljudskih univerz Slovenije

Prof. Melita Cimerman vodi največjo izobraževalno ustanovo v Sloveniji, ki se vedno znova potrjuje z izjemnimi rezultati, zelo pomembna pa je tudi njena osebna vloga v Zvezi ljudskih univerz Slovenije. Lahko bi rekli, da je orala ledino, ko je s svojim inovativnim odnosom iskala vedno nove poti, napredne metode za izobraževanje odraslih. Zavedala se je, da je treba znanje iskati in deliti, zato se je pogumno in odločno podala v svet in poiskala stike z ljudmi in ustanovami, skratka z vsemi, ki so bili voljni sodelovati s Slovenijo. S svojim širokim znanjem in svetovljanstvom vedno znova vzbudi zaupanje in spoštovanje. Razvijanje izobraževanja za odrasle je trdo delo, ki ga ona opravlja z dušo in neizmerno voljo. Tako posredno odpira oči državnim ustanovam, ki se pogosto še premalo zavedajo pomena izobraževanja odraslih.

Prof. Melita Cimerman

Znanje brez meja

Prof. Melita Cimerman se je odločila za študij jezikov sosednjih držav - študirala je nemščino in italijanščino. V njeni naravi je močno poudarjena povezovalna nota, in skozi študij jezikov je vedela, da bo lažje sledila svojemu notranjemu klicu. Življenje jo je popeljalo za nekaj let v Dalmacijo, kjer se je - ob profesuri na tamkajšnjih srednjih šolah - srečala tudi z učenjem odraslih ljudi. Ko se je vrnila v Slovenijo, se je zaposlila na mariborskem Andragoškem zavodu - Ljudski univerzi, ki ga zdaj tudi vodi. Danes je to največja izobraževalna ustanova v Sloveniji, ki je oplemenitenjena z 80-letno tradicijo. Pred 16 leti, ko je prof. Cimermanova prišla v Maribor, je bilo izobraževanje odraslih v razcvetu. Družbeno ozračje je bilo naklonjeno izobraževanju in podjetja so veliko vlagala v znanje zaposlenih. V tem obdobju so se začele v svetu po-

javljati nove metode poučevanja jezikov in prof. Cimermanova jih je začela uveljavljati tudi pri nas. Navezala je tudi dragocene stike z ljudmi po svetu, ki so pokazali veliko zanimanje za sodelovanje v izobraževalnih programih. Z dr. Alberichom Pesendorferjem iz Avstrije sta organizirala mednarodno letovanje za družine. Učenje jezika je tako preraslo v interkulturno sodelovanje, saj je bil program letovanja tako poln in tako zanimiv, da so udeleženci celo z naše obale prihajali domov brez sledu morske zagorelosti... »Spomini na tisto obdobje so zelo lepi, saj smo naredili velik korak k zbliževanju, k spoznavanju vseh vrst bogastva različnih narodov, k prijateljstvu in sožitju. Tik pred vojno na Balkanu smo si z našimi tujimi gosti ogledovali Mostar in kraje, ki imajo danes zelo spremenjeno podobo. Kakšna ironija, da smo tistega leta izbrali za temo na mednarodnem letovanju prav mir,« pravi prof. Cimermanova. Pri tem ne poudarja novih metod dela, naprednih idej, ki so bile še kje drugje šele v povoj, sama pa se jih je pogumno lotila. To, kar danes poimenujemo z vzhodnjaškimi besedami in kar naj bi pomagalo posamezniku priti do sebe samega, so takrat že izvajali in pri tem jih je vodila misel, kako doseči v sebi najboljše, se sprostiti in s tem pospešiti svoje intelektualne in duhovne zmogljivosti.

Delo, ki ga opravlja prof. Melita Cimerman, ni služba, ampak je njen način življenja. Sama pravi, da dela z dušo in telesom in zato tudi razdalje niso ovira - nasprotno, prej spodbuda. Nikoli se ne izpoje - vedno se ji odpirajo nove ideje, začuti nove potrebe. Tako se je leta 1996 lotila zahtevnega projekta izobraževanja žensk za politiko in demokracijo, ga uskladila s partnerjem iz Evropske zveze - Zvezo ljudskih univerz dežele Hessen v Nemčiji, podprl pa ga je tudi Phare iz Bruslja. »Ženski princip je za politiko nujen - pri nas pa je tega premalo. Razmišljala sem, zakaj se ženske tako malo vključujejo v politiko in s tem dopuščajo, da so mimo njih sprejete take odločitve, ki se v glavnem dotikajo prav njih. Začeli smo z izobraževanjem 30 žensk iz 15 slovenskih mest, z načenjanjem problemov in širitvijo mreže, ki bi omogočila, da bi bil tudi ženski princip v družbi glasen, jassen in upoštevan.« Projekt so končali s publikacijo, še pomembnejše pa je, da se nekaj žensk, ki so v njem sodelovale, danes ukvarja s politiko.

Prof. Cimermanova pa je šla še naprej. V Mariboru je vodila zelo odmevne javne tribune, ki jih je neposredno prenašal tudi radio, na njih pa je naše najvišje politike povprašala po tem, kaj in kako si predstavljajo demokracijo ter o njihovih pogledih na najbolj aktualne dogodke.

Ob tem pa je ves čas intenzivno delala na Andragoškem zavodu v Mariboru. Tranzicija je zahtevala veliko delovnih mest in potrebe po preoblikovanju gospodarstva so nareko-



vale nove in nove programe za pridobivanje formalne izobrazbe, kot tudi drugih znanj. Zavod je širil svojo ponudbo tako na področju pridobivanja izobrazbe, kot tudi pri usposabljanju in izpopolnjevanju. Novi časi so prinesli nove pristope, pomagajo pa tudi mladim, ki jim ni uspelo dokončati šolanja.

»Posamezniki vse bolj čutijo potrebo po izobrazbi in po dodatnih znanjih in kot samoplačniki za svoj denar seveda pričakujejo najboljše storitve. Zato je naš pristop individualen, skrbno pa izbiramo naš kader,« pripoveduje prof. Cimermanova in nadaljuje: »Opažamo, da je vse več zanimanja tudi za znanja, ki dvigujejo kakovost življenja, pojavljajo pa se tudi potrebe po nekaterih, prav posebnih vsebinah. V zvezi s tem lahko posamezniki poiščejo odgovor v nekaterih društvih, ki imajo sedež na našem centru: Homeopatsko, Teozofsko, Esperanto, Andragoško ter Mednarodno društvo za evropsko zavest. Ob tem naj dodam, da ima človek več identitet in ena od naših identitet je tudi evropska - to društvo jo prebujajo, išče pravo pot in ravnovesje med našimi različnimi identitetami.« Sama se stalno izobražuje in dopolnjuje, vedno nove izzive pa prinaša tudi zavodu, ki ga vodi.

Območna obrtna zbornica Murska Sobota

Znanje je največje bogastvo

V znanju je moč, je staro reklo, ki še vedno drži. V slabše razviti Pomurski regiji je bruto dodana vrednost na prebivalca, kot merilo gospodarske moči regije in ekonomska moč gospodarstva, precej pod slovenskim povprečjem. Ima pa regija tudi številne prednosti. Med temi pa so velikega pomena, kot je poudarila naša sogovornica, **Marija Rogan**, sekretarka Območne obrtne zbornice Murska Sobota, tudi odlične obrtne storitve in obvladovanje tradicionalnih obrtniških znanj, kot so zidarska, tesarska, tekstilna, kovinarska, mesarska in podobno.

Na tem skrajnem delu Slovenije so doma dobri in delavni ljudje, izobrazbena raven pa je, žal, še vedno nizka. »Zato smo na zbornici postavili izobraževanje na prvo mesto. Programi so prilagojeni potrebam naših članov in tržnim zahtevam, ob osnovnih znanjih pa skrbimo tudi za širšo rast posameznika,« pravi mlada in energična sekretarka Marija Rogan. Tako so organizirali izobraževanje tudi



Marija Rogan

na temo, kot je poslovni protokol in pomen poslovnega videza ter osebna urejenost. Sicer pa je treba poudariti, da so v zadnjih nekaj letih uspešno zaključili kar štiri večerne šole podjetništva, kjer so udeleženci pridobili celosten sklop novega podjetniškega znanja. Prav tako so izvedli podjetniške večerne šole po modulih, in sicer večerno šolo marketinga in prodaje, ekonomike in financ, računovodstva in davkov ter večerno šolo poklicnega vodenja. Uspešno so zaključili nekaj kratkih izobraževanj v obliki delavnice na temo timskega dela, lobiranja, izterjava dolgov, borzništva in revizije v praksi, večšine javnega nastopanja, imeli so številne tečaje tujih jezikov, med katerimi je prevladovalo zanimanje za angleščino in nemščino ter tečaje računalništva. Torej gre za zelo aktualne vsebine, za katere ni redne oblike izobraževanja in pri katerih na oblikovanje teh niti ni mogoče čakati, saj življenje vsak dan prinaša podjetnikom nove izzive in jih postavlja pred povsem nove naloge.

Zelo pomembno pri uveljavljanju vseživljenjskega učenja in usposabljanja je, da je znanje praktično in da je vsebina izobraževanja prilagojena ciljni skupini. Kot opaža sekretarka Območne obrtne zbornice v Murski Soboti, se je na področju izobraževanja položaj bistveno spremenil: prisile, kot je bila nekoč, ni več, saj so ljudje sami začutili potrebo po izobraževanju. Pomena stalnega usposabljanja se še zlasti zavedajo mladi, saj je boj na trgu vse hujši, znanje pa je najzanesljivejši sopotnik uspeha. Na omenjeni zbornici pa se ne prilagajajo le z zelo široko ponudbo izobraževalnih vsebin, ampak tudi tako, da prilagajajo termine izobraževanja poslovnim obveznostim svojih članov.

Tako lahko zagotovo rečem, da gre za primer vseživljenjskega učenja, ki zboljšuje uspehe, dviga samozavest in zadovoljstvo tistih, ki so se izobraževali skozi zbornico in te institucije. Na Območni obrtni zbornici Murska Sobota pa se sprašujejo, kako bo z mladimi, o sistemu poklicnega šolanja, o znanju, ki ga dobijo... Skrbi jih, ker se toliko mladih odloči za »popularne poklice« in se pri tem ne sprašujejo, ali se bodo lahko zaposlili, na drugi strani pa obstaja bojazen, da čez nekaj let ne bodo imeli več določenih obrtnih poklicev. V zbornici poudarjajo pomen praktičnih znanj in tako so v regiji že uspeli, da izvajajo izobraževanje po dotičnem sistemu za poklice zidar, tesar, mizar. Še posebej pa so bili dejavni na področju programa 5000, kjer

na temo, kot je poslovni protokol in pomen poslovnega videza ter osebna urejenost. Sicer pa je treba poudariti, da so v zadnjih nekaj letih uspešno zaključili kar štiri večerne šole podjetništva, kjer so udeleženci pri-



Štefan Cigan,
MO Murska Sobota:

Območna obrtna zbornica Murska Sobota združuje 1100 obveznih in več kot 200 prostovoljnih članov različnih dejavnosti. Je ustanova, ki s svojo dejavnostjo, spretnostjo in ustvarjalnostjo pomaga pri razvoju podjetništva v naši regiji. Dragoceni so: njihova skrb za informiranje, nasveti, iskanje gospodarskih priložnosti, angažma pri ključnih problemih in ne nazadnje veliko izobraževalnih programov.

Zelo pomembno pa je tudi, da tako zagotavljajo prihodnost poklicev, ki jih brez ustreznega dodatnega izobraževanja morda niti ne bi bilo več. Da se zbornica zaveda pomembnosti vseživljenjskega učenja, je pokazala tudi promocija določenih poklicev med mladimi, obenem pa je spodbudila delodajalce k odpiranju večjega števila delovnih mest.

v tesnem sodelovanju z zavodom za zaposlovanje, šolami in delodajalci, skušajo najti za regijo take programe, ki nimajo prihodnosti in v katere se vključujejo mladi brezposelni. V okviru programa 5000 tako poteka izobraževanje za poklice: zidar, tesar, instalater strojnih instalacij, klepar-krovec in natakarkuhar. Pri zagotavljanju učnih mest za praktični del izobraževanja vajencev doslej niso imeli večjih težav, kar pomeni, da se delodajalci zavedajo, kako je treba skrbeti za ustrezen bodoči kader.



Tomaž Pevec in Bojan Sečko, Borza znanja:

»Knjižnice že dolgo niso več le stavbe, ki vsebujejo zbirke knjig, pač pa se spreminjajo v informacijska središča, ki nudijo prost dostop do mnoštva informacij, zapisanih v različnih medijih. So tudi prostor, kjer se srečujejo bralci med seboj, tudi s knjižničarji svetovalci. Knjižnica Otona Župančiča na široko odpira vrata vseživljenjskemu izobraževanju.«

Knjižnica Otona Župančiča, Ljubljana

Zakladi človeštva so dostopni vsem

Brez knjižnic bi v informacijski družbi težko preživel. V njih so zbrani zakladi človeštva, vse tisto, kar so ljudje odkrili in zapisali. Še nedolgo tega smo obiskovali knjižnice predvsem zaradi izposoje knjig na dom. Danes pride še enkrat toliko obiskovalcev zaradi drugih vzrokov: uporabe spletnih strani in elektronske pošte, iskanja informacij v najrazličnejših oblikah. Očitno je, da je njihov pomen v informacijski družbi vse večji. To potrjuje tudi Andragoški center Slovenije, ki bo Knjižnici Otona Župančiča, podelil priznanje za njene dosežke pri bogatitvi znanja drugih. Marsikdo ne pozna vseh njenih enot, iz katerih je nastala in tudi ne storitev, ki jih že omenjena knjižnica brezplačno omogoča svojim članom.

Knjižnica Otona Župančiča bo novembra praznovala 20 let delovanja. Nastala je z združitvijo treh prej samostojnih knjižnic: **Mestne knjižnice** (ustanovljena leta 1911 kot Šentjakobska knjižnica), **Delavske knjižnice** (ustanovljena leta 1926 kot knjižnica Delavske zbornice), in **Pionirske knjižnice** (za mlade bralce skrbi že od leta 1948). Enota knjižnice Otona Župančiča je tudi **Potujoča knjižnica**, ki omogoča dostop do knjig, časopisov, revij in računalnikov tudi prebivalcem manjših krajev v okolici Ljubljane. Že omenjene temeljne enote dopolnjuje **Knjižnica Poljane**, kamor radi zahajajo dijaki iz bližnjih šol in dijaških domov, tudi okoliški prebivalci. Knjižnica Otona Župančiča se je ves čas odzivala na potrebe okolja in tako so lani odprli tudi **enoto Kolodvor**, ki je v podhodu ljubljanske železniš-

ke postaje. S tem so mladim omogočili, da koristno zapolnijo čas, ko čakajo na vlak. Seveda, pa knjižnica na široko odpira vrata tudi drugim obiskovalcem in turistom. Uporabljajo lahko računalnike, berejo časopise in revije, imajo pa tudi dostop do slovarjev in nekaterih enciklopedij. Že dobro leto pa je mogoče v knjižnico tudi ob nedeljah: razen v juliju in avgustu so med 9. in 13. uro ob nedeljah odprta vrata Mestne knjižnice.

Kaj ponuja Knjižnica Otona Župančiča? Tu lahko najdete gradiva vseh vrst, od knjig, časopisov, revij, zvočnih posnetkov, multimedialnih kompletov za učenje jezikov, videokaset, pa vse do različnih zemljevidov. To pa še ni vse. V galeriji Faronika v Mestni knjižnici lahko obiščete katero od razstav ali pa sami zberete pogum in predstavite svoje ustvarjalne dosežke. V Mestni knjižnici deluje tudi stripoteka, kjer lahko prebirate stripe z vsega sveta, občasno so organizirane tudi stripovske delavnice. V Središču za mlade se lahko učite, pišete seminarske naloge, se srečate s prijatelji, poiščete zanimive informacije na internetu, prostovoljci pa vam bodo z veseljem pomagali odpravljati učne težave. V lanskem letu je kar 100 dijakov uspešno popravilo negativne ocene prav ob pomoči prostovoljcev. Enkrat na mesec v knjižnici organizirajo ljubitelji glasbe zanimiv večer, med sabo zamenjujejo svoje zgoščenke in obenem se pogovorijo s podobno mislečimi. Zbirajo se v čitalnici Mestne knjižnice vsak prvi četrtek v mesecu. Slabovidni lahko v čitalnici uporabljajo povečevalni aparat, s pomočjo katerega lahko prebirajo revije in časopise. Tistim, ki zaradi invalidnosti ali starosti ne morejo hoditi v knjižnice, knjige prinesejo tudi na dom. Izvajajo tudi računalniško opismenjevanje za ljudi nad 40 let.

V Delavski knjižnici delujeta Borza znanja in Borza dela. Prva je informacijsko središče, kjer zbirajo, urejajo in posredujejo podatke o ljudeh, ki določena znanja iščejo, in o ljudeh, ki ta znanja ponujajo. Pomagali vam bodo z nasveti o tem, kako in kje najti delo glede na vaše osebne lastnosti, izobrazbo in želje, pomagali vam bodo pri pisanju prošenj. Tu lahko dobite tudi informacije o prostih delovnih mestih, o štipendiranju in izobraževanju. Še več! V Delavski knjižnici lahko brskate tudi po ruskih časopisih in knjigah. Ker se v zadnjem času povečuje povpraševanje po literaturi v španskem jeziku, načrtujejo tudi španski kotiček.

»V knjižnici Otona Župančiča so zelo odprti, radi prisluhnejo novim predlogom in se trudijo, da so izobraževalni programi in druge dejavnosti, ki prispevajo k bogatitvi znanja drugih, čim bolj dostopni,« je povedala **Damijana Heinz**, prijazna ravnateljica zavoda in dobitnica nagrade mesta Ljubljana za izvršno organizacijo splošnoizobraževalnega knjižničarstva v prestolnici. Ponosna je na

svoje sodelavce in na skupno delo ter uspehe knjižnice. Želi pa si, da bi se vse knjižnice v Ljubljani združile v enoten zavod, v osrednjo ljubljansko knjižnico, ki bi bila sončna in zračna, kjer bi bilo zbrano tudi dražje specializirano gradivo in kjer bi se lahko vsak počutil kot v svojem drugem domu. Tako bi bili zakladi človeštva še lažje dostopni vsem.

Občina Žalec

Vseživljenjsko učenje je preraslo v gibanje

Načelo vseživljenjskega učenja ima v malokaterem okolju toliko spodbud kot v občini Žalec. Zajeti celotno populacijo in jo navdušiti za učenje, za pridobivanje formalne izobrazbe, novih znanj, spoznavati nove vsebine in učiti se za boljšo kakovost življenja, je velik projekt, ki zahteva tudi svoja sredstva. V obci-



Alojz Posedel, župan

ni Žalec so se ga lotili tako, da so društvom, ki delujejo v njihovi občini, omogočili brezplačne prostore in skupne administrativne usluge ter dodatno sofinanciranje posameznih programov. Prostori zajemajo dve predavalnici, ki sta tako rekoč vnaprej stalno zasedeni. Med društvami, ki neposredno pospešujejo učenje, pa je seveda na prvem mestu društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje, ki ponuja zelo pisan program izobraževanja. Kako so domačini vzeli to univerzo za svojo, pove tudi to, da so izbrali svojega rektorja in oblikovali vse »potrebne« univertzitne funkcije. Zaživele so

mnoge delavnice za starejše ljudi, najodmevnejši pa so še vedno jezikovni tečaji, ki jih deloma financirajo tudi slušatelji sami, tako kot vsakoletni izlet v državo govornega področja, ki se ga skupina uči. Seveda je za tako pospeševanje dela Univerze za tretje življenjsko obdobje in še drugih društev, ki spodbujajo učenje, za občinski proračun dodaten izdatek. »Toda vložek v znanje ne more biti izdatek, četudi gre za starejše ljudi. Duhovna in telesna dejavnost sta vir zdravja, širjenje znanja med starejšimi lahko posredno seže tudi do mlajše generacije,« trdi župan občine Žalec **Alojz Posedel, dipl. ekon.** Medgeneracijska skupina, ki tudi deluje v sklopu žalskih društev, to potrjuje. Sicer pa so precej denarja vložili v Mladinski center, pa tudi v Društvo za pomoč osvobajanja od zasvojenosti z drogami, oba pa tesno sodelujeta tudi s Centrom za socialno delo, in še z drugimi partnerji, ki delajo na skupnih lokalnih, regijskih in nacionalnih projektih.

Da je učenje postalo pravo gibanje in da zajema prav vse generacije, potrjuje tudi ustanovitev regijskega centra, v katerem sodelujejo, zavod za zaposlovanje, podjetniški center, Center za informatiko in poklicno svetovanje in seveda občina. Skupna skrb vsem pa je, oborožiti tiste, ki bodo v bližnji prihodnosti postali trajno presežni delavci v posameznem podjetju, z novim znanjem, ki jim bo omogočilo novo zaposlitev in s tem rešilo njihov socialni status.

Župan poudarja, da je za vseživljenjsko učenje na prvem mestu potrebno veselje, srečni ljudje pa so tudi ustvarjalni in uspešni. Zato si na občini prizadevajo rešiti vsakega posameznika. Društvo za reševanje ljudi, zasvojenimi z drogami, je tak primer, saj prizadetim pomaga poiskati smisel, okrepiti samozavest in v njih prebuditi voljo po zdravem in ustvarjalnem življenju. To, da so odkrito spregovorili o problematiki drog v svoji občini in se lotili reševanja sistematično, je v javnosti, žal, izzvenelo kot posebno velik problem. »Pa vendarle je pri nas ta problematika po obsegu in teži enaka slovenskemu povprečju, le mi smo se je lotili glasno, jasno in odgovorno. Zato smo bili bolj izpostavljeni. Upam, da bo tako tudi ob uspehih. Kar 12 zasvojenim mladim ljudem smo prispevali plačilo za življenje v komuni, ki naj bi jim prinesla rešitev,« je gospod Posedel še dodal. Ob skrbi za odpiranje novih delovnih mest, ki bi omogočila - z dodatnim izobraževanjem - delo težko zaposljivim predvsem mlajšim osebam, pa v Žalcu vzporedno iščejo možnosti za širjenje srednješolstva tudi v njihovem kraju. S spodbujanjem vseživljenjskega učenja je ustvarjeno tudi ugodno ozračje, ki bo tudi v prihodnje omogočilo poiskati pravo pot za redno in dodatno, formalno in ljubiteljsko šolanje ter izobraževanje vsem, ki si tega želijo. Pa naj si bodo prav majhni otroci ali ljudje v visoki starosti.



Andrej Sotošek

Občina Žalec je v zadnjih treh letih zelo dejavno posegla na področje izobraževanja in učenja odraslih v našem okolju. Tako je prispevala k bistvenemu izboljšanju stanja na področju infrastrukture, kakovosti in programske ponudbe za vse ciljne skupine na področju izobraževanja odraslih in vključevanja elementov strategije vseživljenjskega učenja.

Dobitnike priznanj ACS v tej prilogi so predstavile: **Lidija Jež** (Roy Goreya, mag. Gojka Pajagič Bregar, Janez Mrak, Mediji in novinarstvo, Društvo za razvoj podeželja, dr. Manca Košir, Melita Cimerman, Območna obrtna zbornica Murska Sobota, Občina Žalec), **Metka Kotnik** (Marjan Račnik, Elizabeta Janota) in **Urša Kobal** (Društvo keramikov Gaja, Folklorna skupina Veterani, Knjižnica Otona Župančiča).

Teden vseživljenjskega učenja

Letos je že šestič potekal Teden vseživljenjskega učenja v organizaciji ACS ter izvedbi sodelujočih organizacij. V okviru Tedna so bili organizirani zanimivi dogodki, ki osveščajo slovensko javnost o pomenu učenja ter jo navdušujejo za vseživljenjsko učenje. Potekala so različna srečanja v organizacijah po celi Sloveniji. Na našem področju so bile predavanja na Glotti novi in društvu Interes. Če

ste predavanja zamudili, naj vas spomnimo, da je še vedno čas, da se vključite v dejavnosti, ki potekajo bodisi v okviru Študijskih krožkov, Šole za starše, ali pa se udeležite raznih izobraževalnih srečanj.

Pokličite ter se pozanimajte o raznovrstnih vsebinah.



Informacije o TVU na internetu

Pri Andragoškem centru Slovenije, organizatorju tedna vseživljenjskega učenja (ta, že šesti po vrsti, bo od 15. do 21. oktobra), tokrat niso natisnili kataloga, v katerem bi bili zbrani podatki o izvajalcih in opisani programi izobraževanja odraslih za vso Slovenijo. V minulih dveh letih je bil tak katalog oziroma pregled možnosti vseživljenjskega izobraževanja na voljo v vseh izobraževalnih ustanovah, knjižnicah, zavodih za zaposlovanje ter v učnih in informacijskih središčih, letos pa iz državnega proračuna za to niso dobili denarja. Tako je pridobivanje podatkov odvisno od tehnične opremljenosti posameznikov in ustanov, pa tudi od računalniške pismenosti uporabnikov, saj je bilo objavo mogoče zagotoviti le na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije. Tam je objavljena pregledna predstavitev Izobraževanje odraslih v Sloveniji - izvajalci in programi 2001/2002, naslov strani pa je www.acs.si/pregled.

Teden vseživljenjskega učenja

Učenje potrebuje denar

Okrog 550 izvajalcev in 2500 dogodkov za odrasle na tednu vseživljenjskega učenja – Študijski krožki velika uspešnica

Ljubljana – Od danes pa do nedelje, 21. oktobra, bo po vsej Sloveniji potekal šesti teden vseživljenjskega učenja (TVU). Pokrovitelj prireditve je ministrstvo za šolstvo, 550 izvajalcev pa je pripravilo kar okrog 2500 dogodkov. Andragoški center Slovenije (ACS), ki je bil po vzoru nekaterih evropskih držav pobudnik tedna učenja za vse življenje, letos praznuje desetletnico delovanja. Direktorica ACS **Vida A. Mohorčič Špolar** med drugim navaja, da je center v prvih petih letih vplival na sistemske rešitve pri izobraževanju odraslih in za odrasle uvedel nove oblike izobraževanja – študijske krožke, ki jih je v osmih letih obiskalo več kot deset tisoč ljudi.

Andragoški center je začel tudi s projektnim učenjem za mlade in mlajše odrasle (PUM). V štirih letih je šolanje za mlade med 15. in 25. letom starosti, ki ne končajo osnovne ali srednje šole, obiskalo več kot 600 posameznikov. V Ljubljani, Mariboru, Novem mestu, Izoli, Slovenj Gradcu, Murski Soboti in Škofji Loki so nastale borze znanja, članstvo že presega 12.000 ljudi.

Po mnenju direktorice ACS je mednarodni raziskovalni projekt *pismenost in udeležba v izobraževanju* nazorno pokazal, da dve tretjini odraslih Slovencev ne dosegata osnovne ravni funkcionalne pismenosti. »Ti rezultati nam pomagajo pri snovanju nadaljnje politike in strategij izobraževanja odraslih.« **Vida A. Mohorčič Špolar** je opozorila tudi na dejavnosti, ki jih ACS še ni dočela izpeljati. »Politiko in javnost

moramo prepričati, da je izobraževanje odraslih nujno za naš nadaljnji razvoj. Trudimo

izobraževanje odraslih ena od prednostnih nalog, a v proračunu za leti 2002 in 2003 je de-

Osrednji dogodek TVU bo tradicionalni andragoški kolokvij z naslovom Izobraževanje in spreminjajoča se narava dela v torek, 16. oktobra v ACS. Pozornost stroke bo namenjena dvema vprašanjem: kašne so možnosti uresničevanja koncepta »učeca se organizacija« glede na vse večji razkorak med izobraženimi in neizobraženimi ter kako lahko odnos do zaposlenih v podjetjih vpliva na razmerje moči med zaposlenimi, vodstvom in lastniki.

se, da bi nacionalni program izobraževanja odraslih čim prej prišel na poslanske klopi. poleg tega pa stremimo k razširjanju miselnosti, da učenje ni vsakdanja nuja, marveč bogati človeka v najzlahtnejšem pomenu.«

Olga Drogenik, namestnica direktorice ACS, ugotavlja, da je denarja od države za izobraževanje odraslih vse manj. »Vlada je sicer zagotavljala, da bo sredstev vedno več, da je

narja le manj. To pomeni, da ne bo mogoče izpeljati nekaterih programov, ki smo jih za odrasle že pripravili.« Dejstvo je, pravi, da nekateri izvajalci programov za odrasle po več mesecev od ministrstev ne dobijo niti tolarja. »Ne nazadnje je letos ob pripravah na TVU zmanjkalo celo sredstev za katalog prireditev (www.acs/tvu). Sprašujem se, ali je izobraževanje odraslih namenjeno zgolj izbrancem z denarjem.«

Letošnji TVU bo potekal tudi v znamenju Evropskega leta jezikov, zato bodo nekatere prireditve minile v prebujanju zavesti o pomenu znanja jezikov. Evropa naj bi bila kmalu večjezična, saj naj bi povprečen Evropejec govoril vsaj tri jezike: lastnega, jezik ene od sosednjih držav in enega od jezikov EU.

Aleš Čakš

Danes bodo na ACS 14 posameznikom, skupinam in društvom podelil priznanja za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja v letu 2001. Dobitniki so dr. Manca Košir, Roy Goreya z Brezij, Elizabeta Janota s Prevalj, Marjan Račnik iz Remšnika, mag. Gajka Pajagič iz Ljubljane, Janez Mrak iz Medvoda, Melita Cimerman iz Maribora, študijska skupina Mediji in novinarstvo iz Ljubljane, Društvo za razvoj podeželja Kapele, Društvo keramikov Gaja iz Poštojne, člani folklorne skupine Veterani iz Ljubljane, Občina Zalec in župan Lojze Posedel, območna obrtna zbornica Murska Sobota in Knjižnica Otona Župančiča iz Ljubljane.

Festivalni način učenja

Od včeraj do nedelje, 21. oktobra, traja teden vseživljenjskega učenja (TVU). Ta "vseslovenska manifestacija", kot so jo poimenovali pri Andragoškem centru Slovenije (ACS), nacionalnem koordinatorju prireditev, je šesta po vrsti in letos vključuje kar 2500 prireditev za spodbujanje najrazličnejših oblik učenja v vseh starostnih obdobjih.

"Slovenija je ena od 40 svetovnih držav, v katerih se ukvarjajo z organizacijo festivalnega načina učenja, ki je povsem drugačen od suhoparnega formalnega izobraževanja," pravi nacionalna koordinatorka TVU mag. **Zvonka Pangerc Pahernik**. V letošnjem TVU pripravlja prireditve 550 izvajalcev (ljudske univerze, različne izobraževalne organizacije, društva, šole, knjižnice, univerze za tretje življenjsko obdobje, svetovalni centri, sindikalne organizacije...) po vsej državi, največ pa jih je v osrednji slovenski regiji. Zaradi pomanjkanja proračunskega denarja letos niso natisnili koledarja prireditev, podroben koledar in druge informacije o vseživljenjskem učenju je mogoče najti na spletnih straneh ACS na naslovu www.acs.si/tvu. (lf)

Poučen novomeški teden vseživljenjskega učenja

Namenjen je preprečevanju odvisnosti – Promocija učenja, ki traja vse življenje – Kar 350 prireditev – Odprto svetovalno središče Novo mesto

Novo mesto – Skoraj pet tisoč obiskovalcev na 150 najrazličnejših prireditvah, ki jih je pripravilo 77 izvajalcev, je bilanca lanskega Tedna vseživljenjskega učenja v Novem mestu. Številke so in bodo letos še vse drugačne: v tednu, ki se bo razpotegnil na ves mesec do sredine novembra, bodo lanske in še nekateri novi izvajalci v Novem mestu in v drugih dolenjskih občinah pripravili kar okoli 350 prireditev, ki so večinoma brezplačne.

Dolenjska prestolnica se v vseslovenski Teden vseživljenjskega učenja, ki se je začel v ponedeljek, vključuje že šestič. Sprva je v njegovem okviru novomeški Razvojno izobraževalni center predstavljaj občanom novosti, ki jih je sam pripravil za izobraževanje odraslih. Zdaj je že četrto leto koordinator vsako leto širše zastavljenega programa prireditev za promocijo učenja, ki ga potrebuje posameznik za razvijanje številnih razsežnosti svoje osebnosti. Ta teden naj bi prispeval tudi k splošnemu neformalnemu izobraževanju za osebno rast in kakovost življenja v lokalnem okolju.

Teden vseživljenjskega učenja je letos namenjen vse večjemu in aktualnejšemu problemu vseh vrst odvisnosti in njihovem preprečevanju. Na to temo so bolj ali manj ubrane zelo različne prireditve različnih izvajalcev, ki lahko pripomorejo k ozaveščanju posameznikov in družbe za preprečevanje odvisnosti. Cele dneve se vrstijo predavanja, okrogle mize, učne in ustvarjalne delavnice, razstave, gledališke in kinopredstave, dnevi odprtih vrat itd., ki jih je Razvojno izobraževalni center spet podrobno popisal tudi v svojem informativnem biltenu Norice.

Ob Tednu vseživljenjskega učenja so v Novem mestu pripravili tudi razstavo Življenje brez odvisnosti, ki so jo odprli v Kulturnem centru Janeza Trdine v ponedeljek zvečer. Odprtje je popestril koncert Pihalnega orkestra Krka Zdravilišča iz Straže, ki je hkrati počastil tudi odprtje Svetovalnega središča Novo mesto. Gre za peto tako (regijsko) središče v Sloveniji, v prihodnjem šolskem letu pa naj bi po besedah Jožeta Miklavca iz šolskega ministrstva nastala še štiri. Projekt so podprli, ker so ocenili, da zapolnjuje praznino v svetovalni dejavnosti, njegov cilj pa je manj izobraženim

odraslim zagotoviti pomoč pri iskanju novih znanj. V te procese je v svetu vključena polovica odraslega prebivalstva, pri nas pa komaj tretjina, kar je ob polovici prebivalstva s končano ali nedokončano osnovno šolo – taki so podatki za novomeško občino – slabo. Svetovalno središče Novo mesto deluje v prostorih Razvojno izobraževalnega centra. Brezplačno zagotavlja osebno in telefonsko svetovanje ter svetovanje po elektronski pošti. V njem bodo odrasle seznanjali z možnostmi izobraževanja, o vpisnih pogojih v različne programe, trajanju izobraževanja, načinu preverjanja znanja in učni pomoči, pomagali pa bodo tudi izbrati primerno izobraževanje, sestaviti učni načrt in premagovati učne težave.

Zdenka Lindič-Dragaš

Ob tednu vseživljenjskega učenja

Program prireditve od 18. do 24. oktobra

• **PREDAVANJA** - O komunikaciji v družini bo predavala Darka Pečnik, prof., danes ob 18. uri v Ricu; o ženskah, ki preveč ljubijo, Sanja Rozman, dr. med., jutri, 19. oktobra, ob 16.30. uri v mali dvorani KC Janeza Trdine; o jogi v vsakdanjem življenju Paramhans Swami Maheshwarananda iz Indije, v torek, 23. oktobra, ob 19. uri v veliki dvorani KC Janeza Trdine (vstopnina); o motnjah hranjenja: anoreksiji in bulimiji, Lea Jerman-Gorišek, dr. med., Ksenija Pavc, d. m. s., Andreja Žnidaršič, v. m. s., v torek, 23. oktobra, ob 16. uri v Zdravstvenemu domu Novo mesto; o globalizaciji in medijih mag. Borut Vojinovič, v torek, 23. oktobra, ob 17. uri na Visoki šoli za upravljanje in poslovanje Novo mesto; o moči misli Darja Kovačič, v torek, 23. oktobra, ob 16.30 v Ricu; o medčloveških odnosih Darja Kovačič, v sredo, 24. oktobra, ob 16.30 v Ricu.

• **RAZSTAVE** - Razstave pod skupnim naslovom Za bistro glavo v naravo so na ogled v Srednji kmetijski šoli Grm v soboto, 20. oktobra, od 9. do 14. ure; razstava Uniforme iz depojev Dolenjskega muzeja, vodi avtorica razstave Marjeta Bregar, v soboto, 20. oktobra, ob 11. uri v mali dvorani Dolenjskega muzeja; prost ogled razstav v Dolenjskem muzeju in Jakčevem domu v nedeljo, 21. oktobra, od 10. do 13. ure.

• **PROSTI ČAS** - Predstavitev golobarstva, Jože Pečnik, univ. dipl. org. del., danes ob 17. uri na Zavodu RS za šolstvo na Novem trgu; Priprava ribjih jedi za večerjo, danes od 14.30. do 18. ure na Srednji šoli za gostinstvo in turizem Novo mesto (prijave sprejema Ric); ogled Baze 20 v Kočevskem Rogu jutri, 19. oktobra, ob 11. uri, organizira Dolenjski muzej Novo mesto.

• **KULTURNE PRIREDITVE** - Srečanje in pogovor z umetnikom Jožetom Kumrom ob njegovi razstavi, danes ob 11. uri v Galeriji Dolenjskega muzeja; Ura pravljic za otroke, danes ob 17. uri na Oddelku za mladino Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto.

• **ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE** - Dan programov aerobike in ostalih organiziranih skupin vadbenih programov za otroke in odrasle pod vodstvom Mojce Hotko-Borsan, v soboto, 20. oktobra, od 14. do 16. ure v prostorih studia Rekreacija, sprostitev in lepota v Turkovi ulici v Bučni vasi; Pohod na Begunščico, organizira Planinsko društvo Novo mesto, v soboto, 20. oktobra, prijave: Rezka Moretti, tel.: 33

Teden

**Območna organizacija
ZSSS Domžale**

Vseživljenjskega Učenja

Po vsej Sloveniji ta teden poteka teden vseživljenjskega učenja. Organizacije (tudi posamezniki, podjetja, neformalne skupine) bodo slovenski javnosti pokazali, kar pač imajo pokazati. Akcija je dobra priložnost za tiste, ki znajo pripraviti dogodek, zanimiv za javnost in medije.

V tednu vseživljenjskega učenja (TVU) bo sodelovala tudi Območna organizacija ZSSS Domžale, ki bo v soboto, 20. oktobra, pripravila dan odprtih vrat. Na njem bodo obiskovalci lahko dobili strokovne nasvete v zvezi s sklepanjem delovnega razmerja in izplačevanjem plač. Spoznali bodo lahko tudi delo območne organizacije in sindikatov dejavnosti, ki delujejo na našem območju.

Prijazno vabljeni!

Justi Arnuš

Vseživljenjska skrb

V okviru tedna vseživljenjskega učenja, kamor se dejavno vključujejo tudi različne institucije in društva v Mariboru, smo bili priča tudi (vsaj) dvema dogodkoma, povezanimi tudi z ozaveščanjem o tem, kako pomembna je zdrava prehrana za nas, naše zdravje in naše počutje. V Domu inženirjev in tehnikov Maribor so člani Društva živilskih in prehranskih strokovnih delavcev severovzhodne Slovenije pripravili razstavo prehranskih izdelkov, ki so jih v ta namen spekli in pripravili dijaki živilske, kmetijske in gostinske srednje šole; v Domu ustvarjalnosti mladih v Mariboru pa so imeli strokovnjaki s področja prehrane še posvet z naslovom Urejenost malic v srednjih šolah.

Razstava, ki si jo lahko ogledamo še do konca tega tedna nas sprva prepriča, da nam v Mariboru znanja o tem, kakšna naj bi bila kulturna prehrana in kaj naj bi zaužili, da bi bilo zdravo, polnovredno in okusno, ne manj-ka; vsaj ne v poklicnih vrstah, kjer se ukvarjajo z dobrimi jedilniki. Tako na razstavi ne predstavljajo samo zdrave hrane, temveč tudi nasvete in načine, kakšna mora biti primerno pripravljena miza za kulturno obed. Na posvetu, kjer so prehranski strokovnjaki spregovorili o prehranskih navadah srednješolcev, pa smo se lahko prepričali, da je dejansko stanje, ko govorimo o prehranskih navadah srednješolcev, povsem drugačno. Ne glede na to, ali je dejanski vzrok za zelo skopo in revno prehranjevanje srednješolcev v času, ko so v šoli, neprimerne prostorske razmere ali ne dovoljšna osveščenost mladih, kako pomemben je zdrav obrok za njihovo rast in razvoj.

Ena izmed ugotovitev navzočih na okrogli mizi je namreč bila, da so šolske malice za dijake pripravljene zelo skopo. Mladi gostinci imajo v Mariboru vsaj svojo šolsko kuhinjo, saj se v njej učijo kuhanja, druge srednje šole pa je seveda nimajo in tudi ne jedilnic in nekoga, ki bi bil odgovoren za načrtovanje prehrane. Dijaki malicajo na pločniku, na stopnicah in na tleh; in to sendviče brez zelenjave ter napolitanke, kar je problem še posebej za tiste, ki se v šolo vozijo iz drugih krajev in so zdoma skoraj ves dan. Sicer so že nekateri svetli primeri v našem mestu, ko se srednje šole dogovorijo za pripravo toplih malic z bližnjimi dijaškimi domovi, pa kljub temu bi bilo treba še marsikaj postoriti ali skoraj vse. Ob koncu pogovora so navzoči sklenili, da bodo naredili analizo po srednjih šolah in sklicali še dodaten posvet; o vsem pa bodo obvestili tudi pristojno ministrstvo in lokalno skupnost, ki sicer nad srednjimi šolami ne bdi; čisto vseeno pa ji najbrž le ni, kakšnega zdravja bodo njeni občani, ko odrastejo.

Kajti kakor bomo jedli v mladosti, takšnega zdravja bomo v starosti, lahko rečemo, ko poslušamo o tem, kakšne posledice vse za naše zdravje ima neprimerna prehrana, ki smo ji izpostavljeni kar nekaj mladostnih let. Tako skrb za zdravo prehrano kot tema prav gotovo sodi v teden vseživljenjskega učenja, saj skrb za prehrano je vseživljenjska.

Tamara Čučnik

Znanje zgolj za izbrance

Aleš Čakš

Ministrica Lucija Čok je že na začetku letošnjega šolskega leta zaskrbljeno opozorila, da bo denarja za izobraževanje odraslih manj kakor prejšnja leta. Šesti teden vseživljenjskega učenja se je kljub temu začel, čeprav prvič brez kataloga prireditvev. Zanj je namreč zmanjkalo denarja. Vlada in politične stranke so zlasti lani v predvolilnem obdobju obljubljale, da se bo družbi znanja v 21. stoletju zanesljivo približevala tudi Slovenija. Družba znanja naj bi bila celo prednostna naloga naše vlade, vendar po osnutkih proračunov za leti 2002 in 2003 ni videti, da bi odraslim za boljše znanje namenila več denarja, prej manj.

Tudi šolski sindikati že dlje časa opozarjajo, da bo sredstev v državnem proračunu za šolstvo vsako leto manj. V tujini je drugače. Skandinavci, denimo, vedo, kaj pomeni družba znanja, zato znaša delež njihovega bruto družbenega proizvoda za šolstvo osem odstotkov, v Sloveniji pa še vedno nismo zadovoljili prizadevanja Unesca, ki priporoča 6-odstotni delež BDP za vzgojo in izobraževanje. Morda bi še lahko zamižali na eno oko, če nas ne bi zadnja raziskava OECD o pismenosti in udeležbi odraslih v izobraževanju streznila in opozorila, da imamo resne težave s funkcionalno pismenostjo – z osnovnimi računskimi operacijami in spretnostmi v besedilih. Na Andragoškem centru Slovenije, osrednji ustanovi, ki se ukvarja z izobraževanjem odraslih, niso bili pretirano pretreseni zaradi podatka, da smo Slovenci med najmanj funkcionalno pismenimi v Evropi. Zanje namreč ni neznanka, da je le slaba tretjina odraslih Slovencev med 16. in 65. letom starosti udeležena v izobraževanju po končanem šolanju. Vedo tudi, da se za učenje pozneje v življenju največkrat odločijo tisti, ki že imajo izobrazbo, vsaj srednjo šolo.

Žal pa tega ne ve oziroma o tem noče slišati država. V Sloveniji je namreč le dobrih 15 odstotkov ljudi z visoko izobrazbo. Še okrog deset odstotkov jih ima višješolsko diplomu, vsi drugi pa srednjo ali zgolj osnovno šolo. Po zadnjih podatkih vsak dvajseti otrok ne konča osnovne šole. To so številke, ki bi mo-

rale marsikoga v državi spodbuditi k razmisleku. Kako je mogoče, da raziskava o porazni funkcionalni pismenosti Slovencev – med 20 državami so slabši od nas le Poljaki, Portugalski in Čilenci – ni povzročila večjega odmeva in zaskrbljenosti v družbi? Se odgovor na to morda skriva v tem, da smo Slovenci preveč zaverovani v svojo »pridnost« in prepričanje, da vemo in znamo več kakor drugi narodi? Morda res, a to ne bo izboljšalo slike o naši funkcionalni pismenosti. Andragoški center se trudi. Že deset let pripravlja nove programe za izobraževanje odraslih in si prizadeva, da bi nacionalni program za izobraževanje odraslih navsezadnje le prišel do državnega zbora. V njem so predvidene strategije, ki bi mlade in odrasle pripeljale do več znanja za življenje. V Sloveniji sicer že imamo veliko programov za izobraževanje odraslih, a dejstvo je, da so mnogi predragi. Zato ni čudno, da se vanje vpisujejo le tisti, ki imajo denar, predvsem pa oni, ki že imajo izobrazbo in primerno znanje za delo. Za izobraževanje odraslih bi lahko več naredila tudi podjetja, a kaj, ko tudi ta denar za doizobraževanje in usposabljanje na delovnem mestu večinoma namenjajo (izbrani) peščici zaposlenih.

Šolska prenova, zlasti reforma osnovne šole, je zahtevala veliko denarja in truda. A zdi se, kakor da je za druge dejavnosti v šolstvu pošlo sredstev. Vajenci v poklicnih šolah, predvsem v dualnem sistemu izobraževanja, dobivajo bedno mesečno podporo. Skromni so tudi vložki države delodajalcem, ki bi vajence tudi prej in lažje zaposlili, če bi dobili več denarja za njihovo šolanje. In med tistimi, ki so funkcionalno nepismeni, je veliko dijakov in vajencev iz poklicnih šol. Primanjkuje jim splošnega znanja. Izobraževanje po srednji šoli jih ne zanima, saj nekateri komajda pridejo do dela. V šoli jih malokdo spodbuja k učenju za življenje. Napaka v šolskem sistemu. Naša država bi vnovič lahko pogledala k Skandinavcem – tam ljudje s poklicno izobrazbo brez težav dosegajo osnovno raven funkcionalne pismenosti. Poklicne šole pač niso manj vredne. V Sloveniji pa te miselnosti marsikdo žal še ni presegel.



"Ponosna sem, da sem direktorica centra, ki je v desetih letih delovanja pustil sledi v Sloveniji in mednarodnem prostoru. Pred nami je še veliko dela in včasih me je strah, kaj vse moramo še posporiti: spremeniti miselnost in na učenje začeti gledati kot na del vsakdana ter prepričati politike, da bodo več vlagali v izobraževanje odraslih."

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica Andragoškega centra Slovenija, ob začetku letošnjega Tedna vseživljenjskega učenja

TVU 2001

Trpek priokus ob jubileju

"S festivalom učenja želimo preseči predstavo, da je učenje suhoparno in skopo, ter z različnimi prireditvami prikazati odraslim in drugim, da je to lahko zanimivo, igri-vo, neformalno, da je sestavni del našega vsakdana ter jih tako spodbuditi k vseživljenjskemu učenju," je o namenu festivala Teden vseživljenjskega učenja (TVU) povedala nacionalna koordinatorica z Andragoškega centra Slovenije (ACS) mag. Zvonka Pangerc Pahernik.

Na letošnjem šestem TVU se je pod geslom *Življenje je učenje – naj bo veselo* zvrstilo več kot 2.500 dogodkov, ki jih je pripravilo več kot 550 prireditev po vsej Sloveniji (na ACS, ki koordinira teden, zadovoljni ugotavljajo, da vsako leto sodeluje več društev, kar pri- naša več neformalnega izobraževanja). Slovenija je ena od 40 držav, ki pripravljajo festival učenja, na mednarodni ravni izmenjuje informacije in izkušnje (letos so pomagali organizirati prvi tovrstni festival v Albaniji in drugega v Bosni). Na osrednji strokovni prireditvi tedna – andragoškem kolokviju (16. oktobra) – so strokovnjaki ugotavljali, da imajo bolj izobraženi več možnosti za ohranjanje znanja in spretnosti pri delu ter da se več izobražujejo. Najmanj izobraženi pa so najbolj zapostavljeni. Razkorak med izobraženimi in neizobraženimi je ob naglih spremembah pri delu vse večji.

Letos je teden sovpadel z deseto obletnico delovanja Andragoškega centra. Njegova direktorica dr. Vida A. Mohorčič Špolar je ob odprtju tedna predstavila prehojeno pot. Povedala je, da so vplivali na to, da se je v številne dokumente in zakone

Letošnja priznanja za izjemne učne in strokovne dosežke na področju vseživljenjskega učenja so prejeli: Roy Goreya, Elizabeta Janota, Marjan Račnik, mag. Gojka Pajagič Bregar, Janez Mrak, študijska skupina Mediji in novinarstvo iz Ljubljane, Društvo za razvoj podeželja Kapele, Društvo keramikov Gaja Postojna, Folklorna skupina Veterani ŽKUD Tine Rožanc Ljubljana, Občina Želec (župan Lojze Posedel), dr. Manca Košir, Območna obrtna zbornica Murska Sobot, Melita Cimerman in Knjižnica Otona Župančiča. Ljubljana.

zajelo izobraževanje odraslih, v prakso so vpeljali nove oblike in načine izobraževanja (študijski krožki, projektno učenje mlajših odraslih – PUM, borza znanja, informacijsko-svetovalna dejavnost, usposabljanje za življenjsko uspešnost, Teden vseživljenjskega učenja, raziskovalna in razvojna dejavnost). Direktorica je dodala, da navzlic napotom še vedno niso uspeli ozave- stiti politične in širše javnosti, da bi imeli več posluha za izobraževanje odraslih, nacionalni program za izobraževanje odraslih pa še vedno čaka na parlamentarno obravnavo.

Namestnica direktorice Olga Drofenik je opozorila na protislovje, da kljub temu, da številni slovenski strateški dokumenti temeljijo na "družbi znanja", med drugim proračunski memorandum in državni razvojni program za 2001 – 2006, je proračun za leto 2002/03 pravo nasprotje postavljenim prednostim: "Za izobraževanje odraslih je odrezan še manjši kos proračunske pogače kot lani. To pomeni, da ne bo mogoče ohraniti niti tega, kar nam je že uspelo razviti v izobraževanju odraslih, nič pa ne bo ostalo za to, da bi odpravili primanjkljaje in poskrbe- li za nadaljnji razvoj."

♦ Š. R.

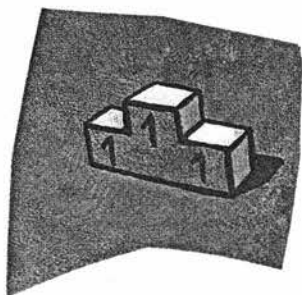
Vseživljenjsko učenje

Teden vseživljenjskega učenja (TVU), šesti zapovrstjo, se je v slovenskih mestih v nedeljo končal z lepo bero: 550 izvajalcev je po Sloveniji pripravilo približno 2500 prireditev, učnih delavnic, ustvarjalnic, diskusij, predavanj, odprtih svetovalnih telefonov in še česa. Letošnja ponudba neformalnega izobraževanja v Mariboru je bila, vsaj kar se številčnosti tiče, prelomna. Za sodelovanje na TVU (prireditve v Mariboru je letos koordiniral Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza, okoliške občine pa EIM, sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov) se je namreč odločilo 24 izvajalcev, ki so v primerjavi z lani pripravili in organizirali enkrat več dogodkov, okrog 200. Pred šestimi leti, ko je TVU po britanskem vzoru pri nas prvič odigral javno vlogo učitelja za življenje, pa do danes so se zgodile vsebinske spremembe, za katere bi rekli, da sledijo trendom. Za sodelovanje se je namreč letos odločilo še več društev za splošno izobraževanje, osebno rast in izboljšanje kakovosti življenja. Zanimanje za internetne in druge računalniške delavnice je bilo letos spet izjemno, kar je razumljivo, če vemo, da zaposlitve v informacijski tehnologiji pomenijo že več kot tretjino vseh delovnih mest v Evropi. Izobraževalci bi o vseživljenjskem učenju v en stavek strnili, da gre za izobraževanje od zibelke do groba, ki želi ljudi usposobiti, da so zmožni hitrih sprememb na poklicni poti.

Podporni steber temu cilju so izobraževalne institucije, ki odrasle poučujejo tudi sredi šolskega leta in v trenutku, ko so odrasli pripravljeni. Težava nastane, ker institucije pri nas temu niso prilagojene. Evropski izobraževalci v svojih strategijah pišejo, da naj bi vsi ljudje imeli vsaj srednjo šolo. Pa imajo naši izobraževalci spet problem. Osipnike! Dvajset odstotkov ljudi, ki ne končajo srednje šole, je izjemno velik delež, nam je na pogovoru pred časom dejala Melita Cimerman, direktorica Andragoškega zavoda Maribor - Ljudske univerze. Kako odrasle osipnike z nedokončano šolo privabiti nazaj v šolske klopi pa je po njenem mnenju jedro težav. Greh iz preteklosti, ki tiho preži in čaka, je tudi funkcionalna nepismenost odraslih. Po mednarodnem raziskovalnem projektu o pismenosti in udeležbi v izobraževanju imata dve tretjini prebivalcev težave pri razumevanju besedil, zdravstvenih navodil, odčitavanju z grafov in podobnem. Ugotovljeno naj bi tudi bilo, da ima z naštetimi nalogami težave tudi mladina, ki je pravkar končala srednješolsko izobraževanje. Bo že tako, da so pred klasičnim šolskim sistemom še velike naloge. Vsakoletno opozarjanje na neizbežnost formalnega in neformalnega učenja je zato nadvse dobrodošlo, v razmislek pa naj bodo besede Cimermanove: "Učenje brez razmišljanja je prazno, razmišljanje brez učenja pa nevarno."

Simona Roškar

Ilustracije: Damijan Stepančič



Čestitke nagrajencem!

Andragoški center Slovenije bo 15. oktobra ob 11. uri v stekleni dvorani ljubljanskega nakupovalnega središča BTC (blizu hale A) pripravil prireditev ob Tednu vseživljenjskega učenja, na kateri bo podelil nagrade za posebne dosežke pri učenju odraslih v letošnjem letu. »Dobili smo 48 predlogov, komisija pa je izbrala štirinajst najboljših. Med njimi sta tudi študijska skupina Mediji in novinarstvo z Univerze za tretje življenjsko obdobje in folklorna skupina Veterani ŽKUD Tine Rožanc. Priznanji sta si prislužili z izjemnimi učnimi uspehi in bogatenjem lastnega znanja,« je dejala **Melanija Končina** iz Andragoškega centra. (a. t.)

Ob nagradi Mancij Košir

Učim se, torej sem

Andragoški center Slovenije je ob Tednu vseživljenjskega učenja podelil priznanja za posebne dosežke pri učenju odraslih v Sloveniji. Med drugimi je priznanje prejela tudi naša sodelavka dr. Manca Košir. Iz klepeta ob iskrenih čestitkah se je razvil tale pogovor.

Kot profesorica novinarstva na Fakulteti za družbene vede svarite študente pred vprašanji tipa: Kako se počutite ob tej nagradi? Pa poskusiva, kako se počuti profesorica prav ob tem vprašanju ...

Začuda dobro. Ker se te nagrade veselimo in želimo svoje veselje izraziti in podeliti z drugimi. Vesela sem, da mi je priznanje podelil Andragoški center, ustanova, ki jo izjemno cenim. Njeno poslanstvo, njene programe in predvsem njene ljudi, ki se zavzemajo za resnični napredek, imajo vizijo in so pripravljeni delati za druge, ne pa skrbeti za svoje položaje, krepiti moč in oblast na drugimi. In vesela sem nagrade, ki se sklada z mojim osebnim in profesionalnim nagnjenjem. Zadnjih dvajset let namreč vztrajam pri istem geslu: »Učim se, torej sem.« Učenje je vseživljenjski proces, ki nas ohranja odprte, mlade in zdrave. Trdim: najboljša lepota telovadba in edina trajna kozmetika je možganska telovadba in odpiranje srca za drugačno, novo. Govorim o učenju in ne o izobraževanju, v mislih imam učenje za življenje in ne piflanje in nepotrebno obremenjevanje spomina, kar je tako pogosto naša šola. Učenje, ki sem mu zavezana, je druge vrste. Ne gre za znanje v pomenu, ki smo ga vajeni, ampak za duhovno rast in modrost, to edino res vredno učenje. Branje je pomembno na tej poti.

Branje je intimno, samotno početje, vi pa delate iz njega družbeno gibanje in družbene dogodke, kot je bila okupacija veleblagovnice Nama s knjigami in javnim branjem ...

Gotovo je branje intimno poglobljanje v samoti in tišini in za tako branje pravi Moor v svoji zdravilni knjigi Nega duše, da takrat pridejo angeli na obisk. Ima pa danes branje kot družbeno delovanje izjemen pomen, ker pač živimo v drugačnih časih od tistih, v kateri je bila knjiga edino ali prevladujoče množično občilo. Živimo v dobi elektronskih medijev in vizualnih fascinacij, v času, ko je pogled odprt navzven in je notranje gledanje izgubilo pri družbeni veljavi. Svet in ljudje so iz ravnotežja, zato je potrebno vzpostavljati harmonijo kar naprej in povsod. To silno naglico, s katero se gibljemo, tekmovalnost in potrošniško histerijo, v katero nezavedno zapadamo, da se nam zdi površno življenje brez globljega smisla samoumevno, je moč ustaviti. Potrebujemo kakšen »stroj za upočasnitev časa«. Eden najboljših strojev te vrste je zagotovo umetniška knjiga. Ko se poglobimo v branje dobre literature, izstopimo iz vsakdanje norišnice in spremenimo stanje zavesti. Pričemo v stik ne le z besedilom in njegovim avtorjem, temveč predvsem s samim seboj, s svojo dušo. Prepoznavamo smiselnost bivanja in svojega obstoja.

In zakaj branje kot družbeno delovanje? Zaradi pozornosti, ki jo knjiga potrebuje. Na tem vsakdanjem sejmu ničevosti se za našo pozornost tepejo številne kričeče podobe, skromna knjiga sama po sebi pač ni dovolj atraktiven izdelek, da bi jo uporabnik videl in prepoznal njen pomen. Boljša ko je, manj medijske pozornosti sveti nanjo, je pravilo s častnimi izjemami. Dokler knjiga ne bo postala enakovreden medijski dogodek, bo v senci in ne bo prišla dlje kot do elite, ki pa tako in

Življenje je učenje - naj bo veselo!

Občani Ljubljane - dobitniki priznanj

Teden vseživljenjskega učenja je tradicionalna - letos že šesta - vseslovenska prireditev, namenjena spodbujanju kulture vedoželjnosti in osvajanju novih znanj. Sestavlja ga splet izobraževalnih, svetovalnih, informativnih, strokovnih in kulturnih prireditev po vsej Sloveniji, ki naj bi javnosti predstavile pomen učenja, namenjenega vsem ljudem, v vseh življenjskih obdobjih, okoliščinah in vlogah, pa tudi izjemne dosežke učečih se odraslih.

SLAVICA BORKA KUCLER

Leta 1997 je začel Andragoški center RS, prvič v zgodovini izobraževanja odraslih, podeljevati priznanja za izjemne dosežke pri bogatitvi lastnega znanja ter za izjemne strokovne ali promocijske dosežke pri učenju in bogatitvi znanja drugih.

Priznanja bodo letos podeljena že petič, izkušnje pa dokazujejo, da so prav življenjske zgodbe uspešnih učencev ter predanih in domiselnih učiteljev tiste, ki spreminjajo odnos javnosti do izobraževanja in učenja.

Dosežki mag. Gojke Pajagič Bregar so izjemni predvsem zato, ker je široko paleto drobnih znanj in veščin, ki jih je osvajala od malih nog, uspela vkomponirati v načrtovanje svoje izobraževalne in poklicne poti na različnih stopnjah, dokler ni dosegla visoko specializiranih znanj za prav redek in iskan poklic kustodinje in konservatorke ter restavratorke tekstila, za katerega ne usposablja noben program formalnega izobraževanja. Zdaj je že več let zaposlena v Narodnem muzeju Slovenije, kjer je odgovorna za ohranjanje dragocenih primerkov tekstilne kulturne dediščine.

- Gojka Pajagič Bregar se je že v domačem okolju učila oblikovanja, preje, šivanja, krojenja, pletenja in različnih tehnik vezanja. Tudi po prihodu na študij v Ljubljano, kjer je na Filozofski fakulteti diplomirala iz umetnostne zgodovine, jo je ljubezen do vsega lepega spodbujala k ustvarjanju. Verjetno pa bi igra barvnih niti ostala le konjiček, če ne bi odkrila čudovitih možnosti, ki jih oblikovalcu ponuja svila. Lotila se je ročne obdelave tkanin; začela je razstavljati in prejela več priznanj. To ji je odprlo vrata v strokovne delavnice na tujem, nova znanja pa so jo pripeljala v Narodni muzej Slo-

venije, kjer je odgovorna za ohranjanje občutljive tekstilne kulturne dediščine.

Študijska skupina Mediji in novinarstvo Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani je mnoge presenetila z neomajno voljo, da prodre v javnost in ji predstavi vizijo življenja v obdobju po upokojitvi, ko je nevarno, da se človek umakne, čeprav je še poln ustvarjalnih sil in ukaželnosti.

Osem navdušenih učencev »novinarstva« je sprva pod vodstvom Nataše Dolenc in Ajde Kalan, kasneje pa z mentorico Tatjano Pirc odkrivalo posebnosti dveh najvplivnejših medijev - tiska in radia. Učili so se pisnega in govornega sporočanja in spoznawali načela novinarske etike. Sad izobraževanja je bila serija radijskih oddaj Staro za novo, ki so jih sami pripravili za Radio Slovenija. Enako skrbno so se lotili tudi priprav na izdajo svojega časopisa. Učili so se urednikovanja, tehničnega urejanja, pisanja, anketiranja, pridobivanja sponzorjev, lektoriranja, pa tudi odno-

Folklorna skupina Veterani



sov oziroma sodelovanja; v pozni pomladi so bili tako uspešno rojeni Tretješolci.

Člani folklorne skupine Veterani so se zbrali po dolgem premoru, pred sedmimi leti, in se uspešno pripravili na nastop ob 45-letnici delovanja Železničarskega kulturno-umetniškega društva Tine Rožanc. Ustvarjalno druženje je v njih prebudilo željo, da bi svoj prosti čas vnovič posvetili plesu. Skupino sestavlja 25 plesalk in plesalcev, v povprečju starih 57 let. Pretežno veteransko sestavo ima tudi 11-članski glasbeni ansambel. Od leta 1993 Veterani redno vadijo pod vodstvom dr. Bruna Ravnikarja. Obnovili so nekdanje znanje, naučiti pa so se morali tudi česa novega. Seve-



Dr. Manca Košir in Sonja Klemenčič

da moramo vedeti, da zahteva študij novega plesa kar šest mesecev trdega dela! Novi plesi so sad njihovega lastnega raziskovanja. Plesi iz ribniške doline in Istrski slovenski plesi so zato resnična programska posebnost. Veterani so torej postali pomemben dejavnik odkrivanja in ohranjanja ljudskega plesnega in glasbenega izročila. V sedmih letih so imeli kar 80 javnih nastopov. Vabijo jih tudi na gostovanja v tujino, saj so glede na starostno sestavo in kakovost programa prava redkost. Doslej so nastopili v Avstriji, Italiji, na Češkem, v Rusiji in Egiptu.

Dr. Manca Košir, dobitnica priznanja za izjemne dosežke pri spodbujanju bralne kulture na Slovenskem, pravi: »Če ne bomo začeli slaviti užitka branja in če branje ne bo postalo bolj družbeno, ne bo preživelo.« Ugledna profesorica v javnosti zastavlja svojo besedo za uveljavljanje načel odprtosti in dostopnosti izobraževanja, kulturnih dobrin in programov, namenjenih sa-

morazvoju. Možnost, ki je odprta vsakomur, je tudi okuženost z »bralnim virusom«, zato srečujemo Manco Košir v zadnjih letih v različnih okoljih, v katerih zavzeto navdušuje javnost za branje leposlovja, za učenje in druženje ob branju. Od leta 1999 sodeluje z Andragoškim centrom pri širjenju bralne kulture med odraslimi v okviru projekta študijskih krožkov Beremo z Manco Košir. Je predavateljica mentorjem, udeleženka javnih prireditev in sogovornica ljubiteljem leposlovja. Poudarja, da lahko branje in druženje ob branju prispevata k osebnostnemu razvoju, kakovostnim premikom v skupnosti in k aktivnemu državljanstvu.

Knjižnica Otona Župančiča je nastala pred dvajsetimi leti z združitvijo Mestne - nekdanj Šentjakobske - knjižnice, Delavske ter Pionirske knjižnice. Skoraj trideset let že deluje potujoči Bibliobus, ki s knjigami oskrbuje kraje v oddaljeni okolici Ljubljane; pred šestimi leti so odprli Knjižnico Poljane, lani pa je v podhodu železniške postaje začela enota Kolodvor. V Knjižnici Otona Župančiča se zavedajo, da so pomembno kulturno in učno središče, skozi katerega gre vsak dan veliko ljudi vseh starosti, izobrazb, stanu in poklicev, zato je vsaka enota razširila svojo dejavnost tudi na druga področja: V Pionirski knjižnici imajo Borzo branja in Središče za mladinsko književnost, v Mestni knjižnici imajo Stripoteko in Središče za mlade, kjer najdejo učenci in dijaki prostor za učenje ter učno pomoč. Delavska knjižnica gosti Borzo znanja in Borzo dela ter Ruski kotiček. V Središču za samostojno učenje na Poljanah ter v enoti Kolodvor so na voljo gradiva in učni pripomočki za učenje tujih jezikov in računalništva. Kakšen je vpliv take ustanove na okolje, si ni težko predstavljati. Navsezadnje ima kar 30.000 članov. Raje ne pomislimo, kam bi izpuhtel vsaj del njihovega časa, če ne bi bilo knjig, prijetnih prostorov, bogate ponudbe storitev in domiselnih knjižničarjev.

Festival za tretje življenjsko obdobje

Ob 1. oktobru, Dnevu starejših, je prva oktobrska dneva v Cankarjevem domu potekala izobraževalno-sejemski prireditvi Festival za tretje življenjsko obdobje. Prireditvi želi postati tradicionalna. Prebivalstvena gibanja namreč kažejo, da podaljšana življenjska doba terja dejavnejše pozaposlitveno obdobje starejših ob okrepljenem medgeneracijskem sodelovanju. V tem družbenem položaju je potrebno starejše spodbujati, da svoja spoznanja angažirano vpnejo v vsa področja družbenega življenja in kot dejavni ljudje prispevajo k razvoju in ekonomski rasti skupnosti. Okrogle mize na festivalu so potekale pod zanimivimi naslovi: Kako ustvariti boljše življenje starejših, sožitje in soodvisnost generacij, Prostovoljno delo starejših in za starejše, Izzivi informacijske družbe za starejše, Starejši in turizem, Z gibanjem in vadbo do zdravega in polnega življenja v starosti. Enako zanimive so bile teme predavanj: Izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju kot možnost razvoja

starejših, Študijski krožek Mediji in novinarstvo, Starost in mobilnost v nasprotju ali sožitju, Splošne in posebne potrebe v starosti, Prehrana, primerna za vse, ki želijo zdravo živeti, Možnost uvedbe za dolgotrajno nego v Sloveniji. Festival je spremljala razstava z množico izdelkov vrste slovenskih podjetij, posebej zanimiv pa je bil kulturni program: Društvi upokojencev Center in Tabor-Poljane sta pripravili uprizoritev Silversteinove igre Drevo in srce, ki so jo spremljali harmonikarji Društva upokojencev Vrbje pri Žalcu. Druženje obiskovalcev pa so pestrili še program Pevskega zbora Društva upokojencev Ljubljana Šentvid ter starejši avtorji literarnih del in likovni ustvarjalci. - Festival sta organizirala Zveza društev upokojencev Slovenije in Infos iz Ljubljane, pokrovitelj je bilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, podprla pa sta ga tudi Ministrstvo za informacijsko družbo in Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti. ♦

Mizar Janez Mrak, dobitnik priznanja Andragoškega centra Slovenije

Učenje se nikoli ne sme nehati

Janez Mrak, mizar, samostojni podjetnik iz Studenčice pri Medvodah, je oktobra prejel eno izmed priznanj, ki jih Andragoški center Slovenije v tednu vseživljenjskega učenja že peto leto podeljuje posameznikom za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja.

In kaj na to pravi sam? »Jaz to jemljem bolj kot spodbudo. Osnovna šola in še nekaj let potem je za sodobnega obrtnika oziroma podjetnika lahko le odskočna deska. Če hočeš kaj doseči, je v tistem trenutku pravo znanje potrebno šele začeti pridobivati!« V tej izjavi leži odgovor na vprašanje, kako to, da si je tokrat tolikšno družbeno pozornost zaslužil tudi predstavnik slovenske obrti.

Janez Mrak je svoje mizarstvo ustanovil pred desetimi leti, v dnevih tik po slovenski vojni. Delavnica je bila majhna, pod stanovanjskimi prostori, danes pa obsega že 500 m², zaposlenih ima 15 ljudi, letna realizacija znaša okoli 120 milijonov tolarjev. Najuspešnejše je bilo leto 1999, ko so samo z izvozom ustvarili milijon mark.

Zakaj je Janez Mrak začel na svoje? Mizar po poklicu, z dušo in tele-

som, kot pravi, se je odzval na notranjo željo, ki je ustvarila odločitev, da v celoti prevzame odgovornost za svojo družino. Ko se je podjetje začelo širiti, se je v določenem trenutku znašel v precepu. Odločiti se je moral, ali ostane majhen, z dvema zaposlenima, ali pa se začne dodatno učiti za obvladovanje vseh tistih izzivov, ki spremljajo hitro rast podjetja. Najprej se je vpisal na Geo college, kjer je naredil šolo podjetništva. Računalnik ves čas zahteva dodatno izobraževanje, še zlasti, ker sta tudi dva stroja že računalniško vodena. Pokazala se je potreba po znanju nemščine, saj so njegovi glavni kupci iz Avstrije in Nemčije, Janezu pa se znanje angleščine iz šole ni zdelo dovolj za verodostojno predstavljanje svojega podjetja. »Ko sem postal obrtnik, sem moral poznati delovno zakonodajo, vendar sem pozneje ugotovil, da sem se moral naučiti predvsem tisti del, ki

obravna delavčeve pravice, za zakonodajo, ki ščiti mene kot podjetnika, pa sem se moral pozanimati sam. Ko sem zaposloval nove delavce, se je pokazala potreba tudi po znanju psihologije, saj sem želel ustvarjati dobre odnose med zaposlenimi. Res sem se ves čas izobraževal, ampak take so bile potrebe, ki so vsak dan sproti kazale, kje mi znanja primanjkuje. Mislim pa, da se tudi drugi obrtniki, ki se širijo ali pa so že veliki, morajo izobraževati in da je bolj naključje, da so za priznanje letos izbrali prav mene.«

Najbrž Janeza Mraka vedoželjnost, želja po zagotavljanju čim boljših delovnih razmer in urejenih odnosov v kolektivu umešča med ljudi, ki jim je uspešnost življenjska stalnica. Njihovo proizvodnjo pa odlikuje predvsem pohišstvo, ki je izdelano pretežno iz masivnega lesa, kar mu daje dolgo življenjsko dobo in dolgotrajen lep izgled, to pa je

tisto, kar slovenski, pa tudi tuji kupci vse bolj cenijo.

Načrti? Zdaj predvsem išče dovoljenja, da bo delavnico razširil vsaj za še enkrat toliko, rad bi se vpisal v naslednji tečaj nemščine, razvoj računalništva in možnosti, ki jih daje, pa je tako in tako vedno pred njim. Rad bi dosegel najvišjo mero profesionalnosti. Zaveda pa se, da je težko delati natančno po dogovorjenih rokih, če se dogovorjenega sistema dela ne držijo tudi vsi, ki so vezani v verigi zunanjih sodelavcev. Te solidnosti pa po njegovem mnenju slovenskim obrtnikom še vedno zelo primanjkuje.

Vzrok za uspešnost njegovega mizarstva? »Stranka mora vedno dobiti občutek, da je mojster soliden, da zna svoj posel in da se vedno tudi osebno pokaže, zlasti pri montaži na strankinem domu,« sklene Janez Mrak.

Jana Debeljak



Mizar Janez Mrak, dobitnik letošnjega priznanja Andragoškega centra Slovenije (foto: J. D.)

Priznanje tudi OÖZ Murska Sobota

V tednu vseživljenjskega učenja je priznanje Andragoškega centra Slovenije dobila tudi Območna obrtna zbornica Murska Sobota, in sicer za izjemne uspehe pri zagotavljanju programov usposabljanja brezposelnih ter dodatnega izobraževanja obrtnikov in podjetnikov. Čeprav je njena naloga predvsem zastopanje interesov obrtnikov nasproti državi in pomoč pri davčnih in delovnopравnih vprašanjih, je prevzemanje pobud in odgovornosti na področju izobraževanja toliko bolj spoštovanja vredno. Povezujejo se s šolami, podjetji in območnim zavodom za zaposlovanje in začeli so izvajati nekatere že opuščene programe usposabljanja za poklice: zidar, tesar, mizar in inštalater strojnih naprav, po katerih je še vedno

povpraševanje. Da je pot prava, kaže podatek, da se je večina, ki so izobraževanje uspešno opravili, tudi zaposlila. Posebno uspešna so izobraževalna srečanja v manjših skupinah, največkrat v obliki delavnic, na katerih udeleženci pridobivajo nova znanja in se pod vodstvom strokovnjakov, preizkušenih v mednarodnem poslovnem prostoru, uče reševati primere, vzete iz lastnih podjetij. Prilagojeni programi usposabljanja so namenjeni obrtnikom in podjetnikom, ki jih želijo opremiti s tehnikami in znanji za lažje spremljanje novosti v zakonodaji, za uspešno trženje in boljše poslovne komunikacije.

Uspešnost teh programov je vidna ne samo med obrtniki in podjetniki, ki so bolj poslovno prodorni in bolj samozavestni, pač pa se z dviganjem izobrazbene ravni odraža tudi v celotni regiji, v kateri je brezposelnost dokaj visoka. Še zlasti pa je pomembno, da OÖZ Murska Sobota vstopa v vzajemno delovanje kot enakovreden partner, ki prinaša pozitivne vzpodbude (J. D.).



Sašo Bizjak

Zahvala organizatorjem prireditev ob TVU

Predstavniki Mestne občine Maribor so v dvorani Rotovža v Mariboru pripravili sprejem, na katerem so se zahvalili vsem organizatorjem prireditev ob letošnjem Tednu vseživljenjskega učenja (TVU), ki je potekal v oktobru. Tednu, ki ga je po vsej Sloveniji organiziral Andragoški center Slovenije, so se v velikem številu pridružile tudi različne izobraževalne ustanove v Mariboru in Podravju. Zbrani na sprejemu (na posnetku), kjer jih je sprejel mariborski podžupan **Jože Protner**, so bili s potekom letošnjega tedna vseživljenjskega učenja zadovoljni. Povedali so, da je prireditev čedalje več in da se tudi okroglih miz, predavanj in delavnic, kjer mentorji obiskovalcem približajo najrazličnejša znanja, udeležuje vedno več ljudi različnih generacij.

(tč)